



Talousarvio 2026
Taloussuunnitelma 2026–2028

.....

hattula



Sisällysluettelo

1	Kunnanjohtajan katsaus.....	1
2	Yleisperustelut.....	2
2.1	Kuntastrategia.....	2
2.2	Toimintaympäristö.....	3
2.3	Taloudelliset lähtökohdat.....	5
2.3.1	Kansantalouden kehitysnäkyvät.....	5
2.3.2	Kuntatalouden tulevaisuuden näkymiä.....	5
2.3.3	Hattulan kunnan talous.....	7
2.4	Hattulan kunnan organisaatio ja henkilöstö.....	10
3	Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026–2028.....	12
3.1	Taloutta ja toimintaa koskevat ohjeet ja säännöt.....	12
3.2	Talousarvion sitovuus ja käyttösuunnitelmien hyväksyminen.....	12
3.3	Määrärahat, tuloarviot ja tavoitteiden seuranta.....	15
3.3.1	Määrärahamuutokset.....	15
3.3.2	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta.....	16
3.3.3	Tilivelvollisten määrittely.....	16
3.3.4	Kirjanpitoikäytäntö.....	17
4	Käyttötalousosa.....	17
4.1	Hallintotoimiala.....	17
4.1.1	Kuntajohtaminen.....	18
4.1.2	Hallinto ja talous.....	19
4.1.3	Tarkastustoimi.....	19
4.2	Elinvoimatoimiala.....	20
4.2.1	Elinvoimatoimialan johtaminen.....	24
4.2.2	Rakennetun ympäristön palvelut.....	25
4.2.3	Kiinteistö- ja tukipalvelut.....	32
4.2.4	ICT-palvelut.....	34
4.2.5	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	39
4.2.6	Työllisyyspalvelut.....	41

	2026	2025	2024
Kunnan maksamat työttömyysetuudet	620 000 €	536 000 €	
Työllisyyspalveluiden asiakasmäärä	230 henkilöä		
Nuorten työpajatoiminnan asiakasmäärä	115 henkilöä	111 henkilöä	74 henkilöä
Yrityskoordinaattorin toimeksiannot ja yhteydenotot	150 kpl		
		10/2025	10/2024
Rakennetyöttömyys		167 henkilöä	136 henkilöä
Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyysprosentti		10,0 %	7,70 %

2.4	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	44
4.2.7	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto.....	48
4.2.8	Varhaiskasvatus ja esiopetus	48
4.2.9	Perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta	50
4.2.10	Liikunta, nuoriso ja kuntalaisyhteistyö	52
5	Tuloslaskelmaosa.....	54
6	Investointiosa	63
7	Rahoitusosa.....	65
8	Konserniyhteisöt.....	67
8.1	Hattula-Kiinteistöt Oy	67
8.2	Keskeiset kuntayhtymät.....	70
8.3	Muut osakkuusyhteisöt	70

Versiohistoria

Pvm	Versio	Tekijä	Kuvaus
6.10.2025	1.0	Susanna Lumio	Luonnos hallitukselle
12.11.2025	2.0	Pekka Järvi	Kunnanjohtajan esitys
1.12.2025	3.0	Susanna Lumio	Kunnanhallituksen esitys
17.12.2025	4.0	Susanna Lumio	Valtuustoinfon muutokset

1 Kunnanjohtajan katsaus

Ei varmaan ole kenellekään yllätys, että kuntatalous on jälleen kerran suurten haasteiden edessä. Joillakin kunnilla haasteet ovat suuremmat kuin toisilla ja saattaa haasteet olla joillekin kunnille jopa liian suuria. Hattulallakin on haasteita, mutta niistä selviäminen on omissa käsissä.

Talous on tietysti se haasteista suurin ja Hattulassa talouden tasapainottaminen on käytännössä jatkuva prosessi. Siinä olemme osittain jo onnistuneet, kuten vuoden 2025 tilinpäätösennusteet osoittavat. Alijäämää on saatu kuitistettua.

Hattula, kuten kunnat yleensä, on sote-uudistuksen jälkeen ”sivistyskunta”. Meidän suurimmat ja kauneimmat palvelut ovat varhaiskasvatus ja perusopetus. Nämä ovat Hattulassa laadukkaita ja niin pitää olla jatkossakin. On elintärkeää, että lapset ja nuoret saadaan koulutettua, he valmistuvat ammattiin ja lopuksi vielä työllistyvät.

Viime vuodet Hattulassa on keskitytty palveluverkon kehittämiseen ja olemme onnistuneet päättämään yläkoulun ratkaisusta - kampus I on rakennettu ja kampus II:n rakentaminen alkaa. Seuraava suuri ratkaisu on Pekolan suunnan koulu, joka jo investointisuunnitelmassa näkyy. Palveluverkon kehittäminen ja ylläpito edellyttävät lainarahaa ja alkavalla suunnittelukaudella Hattulan velkamäärä on kasvamassa, joten päätöksiä pitää tehdä harkiten. Lainakanta ei saisi nousta vuosikymmenen lopussa yli 50 miljoonan euron, koska ensi vuosikymmenelläkin investointeja on tehtävä. Talouden tasapainottamistoimenpiteet on toteutettava päättäväisesti, jotta veronprosenttien korotuksia ei tarvitsisi tehdä.

Pelkästään menoja ei voi loputtomiin karsia, koska köyden pää tulee aikanaan vetävän käteen. Jostain on kasvua kehitettävä ja se edellyttää ainakin joustavaa maankäyttöä sekä houkuttelevia tontteja niin asumiseen kuin yrittämiseen. Kasvun mahdollisuuksiin pitää tarttua, kun niitä eteen tulee.

Edessä oleva valtionosuuksien uudistus ei meille lisärahoitusta tuo. Vuonna 2026 verotuotot per kuntalainen on arviolta noin 2650 euroa, kun valtionosuuksien osuus kuntalaista kohden on noin 290 euroa. Hattula elää veroista ja veroprosentit ovat ympäristöön nähden kohtuulliset eikä niiden korottamiseen ole suurta halua ollut.

Hattulassa haluamme ylläpitää nykyiset hyvätasoiset palvelut – siis suomeksi sanottuna erityisesti ihmisen kokoiset päiväkodit, koulut sekä niissä ammattitaitoisen henkilöstön. Kysymys on siitä, pystymmekö säilyttämään yhden keskeisen pito- ja vetovoimatekijämme.

Kunnan strategian mukaan haluamme tehdä asiat mahdollisiksi ja olemme tilanteessa, missä tuo lupaus on lunastettava. Miten me sen teemme? Tähän kysymykseen ei varmastikaan löydy yhtä vastausta, mutta yhdistelemällä seuraavia voi syntyä oikeanlainen lääke

- Asenne – etsitään ratkaisuja, jotka vievät asioita eteenpäin, ei taaksepäin.
- Kaavoitus – edistetään niin yksityistä kuin omaa kaavoitusta. Luodaan tilaa rakentaa.
- Elinkeinopolitiikka – osoitetaan, että yritykset ja yrittäjät ovat tervetulleita.
- Yhteistyö – kaikkea ei kannata järjestää yksin, vaan yhteistyö erityisesti seutukunnan kanssa hyödyttää kaikkia.

Kuntakoko ei ratkaise menestymistä, eikä pelkkä sijaintikaan. Hattulassa Me yhdessä ratkaisemme tulevaisuutemme. Edistetään asioita, pyritään kohti tavoitteita ja tarvittaessa ollaan valmiita myös ajattelemaan asioista uudella tavalla.

Pekka Järvi
Kunnanjohtaja

2 Yleisperustelut

2.1 Kuntastrategia

Hattulan kunnanvaltuusto hyväksyi Hattulan uuden kuntastrategian 16.2.2022.

Hattulassa on kaikki menestymisen edellytykset. Kuntamme sijaitsee suurten kaupunkikeskusten kainalossa, keskellä kaunista luontoa ja historiallisia nähtävyyksiä.

Olit sitten yrittäjä, perheellinen, downshiftaaja, etätyöläinen tai eläkepäivistä iloitseva ikäihminen, Hattula tarjoaa turvallista arkea kaikille.

Meillä voit keskittyä elämään itsesi näköistä elämää laadukkaiden lähipalveluiden, joustavan hallinnon ja auttavien kanssakuntalaisten tukemana. Tarjoamme yrittämiseen innostavan ja luovuuteen rohkaisevan ilmapiirin. Ketteränä kuntana emme pelkää uudistua emmekä epäröi tehdä rohkeita ratkaisuja.

Tulevaisuudessa olemme entistä vahvempia, emme enempää emmekä vähempää kuin Hämeen hyvämaineisin!

Strategiassa määritellyt kunnan **ydinarvot** ovat

Helppous

Hattulassa

- elämiseen tarvittavat lähipalvelut on turvattu - kaiken ikäisille ja kaikissa elämän olosuhteissa.
- nautit laadukkaasta sivistys-, kulttuuri- ja vapaa-ajan tarjonnasta sekä ainutlaatuisista luonnonympäristöistä.
- voit valita elämäntilanteeseesi sopivimman asumisratkaisun helposti kunnan asiantuntevassa ohjauksessa.
- sinulle yrittäjänä on tarjolla erinomaiset kasvu- ja kehitysmahdollisuudet.

Ratkaisukyky

Hattulassa

- toimitaan ketterästi ja verkostomaisesti sekä uskalletaan uudistua.
- luodaan yhdessä elinvoimaa kaikille, otetaan kuntalaiset, yritykset ja muut sidosryhmät mukaan kehittämään uusia toimintatapoja.
- voit luottaa siihen, että kunta hoitaa tehtävänsä vastuullisesti, ripeästi ja joustavasti.

Paikallisuus

Hattulassa

- asut maaseudulla valtatievarrella suurten kaupunkikeskusten kainalossa.
- koet tunnetta historiallisesta yhteydestä muinaisiin hämäläisiin torpista kartanoihin.
- saat olla osa aktiivista ja osallistuvaa yhteisöä.

Vakaus

Hattulassa

- viihdyt arjessa, töissä ja lomalla kaikkina vuodenaikoina.
- huomioimme tulevat sukupolvet ja kestävä kehityksen tavoitteet.
- saat keskittyä elämään turvallista, itsesi näköistä elämää.

suomen kielen kunta.

Strategian tavoitteet



Strategian tavoitteista johdetaan vuosittain toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle osavuosikatsauksissa sekä tilinpäätöksessä.

Kuntastrategia päivitetään vuoden 2026 aikana.

2.2 Toimintaympäristö

Toimintaympäristön kehitys

Väestö

Kanta-Hämeen väestökehitys osoitti koronavuosina lieviä piristymisen merkkejä, ja Hattulan väestökehitys on mukailut maakunnan kehitystä. Kunnan asukasluku kasvoi voimakkaasti 2000-luvun alkuvuosina, jonka jälkeen väestömäärä kääntyi hitaaseen, mutta tasaiseen laskuun. Vuosien 2019–2021 perusteella näytti kuitenkin siltä, että käänne lievästi parempaan suuntaan olisi tapahtunut, mutta vuonna 2022 väestömäärä kääntyi taas laskuun. Tämän jälkeen väkiluku on pienentynyt vuosittain hyvin maltillisesti.

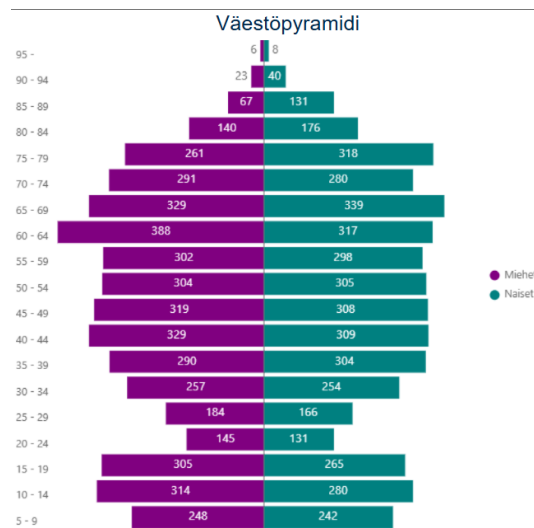
Hattulan väestönkehitystä hidastaa koko Suomen väestötilastoista tuttu ilmiö: syntyvien lasten vähäinen määrä. Esimerkiksi vuosina 2010–2012 syntyi kuntaan keskimäärin 108 lasta, 2020–2022 keskiarvo oli enää 72 syntynyttä ja vuosina 2025–2028 vain 64 lasta. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan tammi-syyskuussa 2025 syntyneiden määrä oli 65. Vuoden aikana kuolleiden määrä on pysytellyt suhteellisen tasaisena, mutta väestön ikääntyessä on odotettavissa, että myös kuolleisuuden kasvu vaikuttaa väestön kasvulukemiin.

Tilastokeskuksen tuoreessa, lokakuussa 2025 julkaisemassa väestöennusteessa, syntyvyys on edelleen koko maassa matalalla. Kuitenkin tammi-lokakuussa syntyneiden määrä oli noin 1300 lasta enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2024.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan esimerkiksi vuonna 2030 olisi Hattulassa 0–15-vuotiaita on yli 400 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2024, kun taas samaan aikaan yli 75-vuotiaiden määrä kasvaisi noin 200 henkilön verran.

Huomionarvoista on, että jo pidemmän aikaa jatkunut lapsimäärän pientyminen alkaa lähivuosina näkymään voimakkaasti kouluikäisten määrässä, kun pienet viime vuosina syntyneet ikäluokat siirtyvät kouluikäisiksi.

Väestön ikärakenteen muuttuminen onkin tärkeä kunnan toimintaympäristöön vaikuttava tekijä lähivuosina ja vaikuttaa keskeisesti kunnan palveluiden tarpeeseen. Ikärakenteen muutos tulee toisaalta vaikuttamaan myös kunnan tulopohjaan, sillä kunnan saamat valtionosuudet määräytyvät pitkälti lapsimäärän mukaan. Lisäksi työikäisen väestön määrä vaikuttaa kunnan verotuloihin, vaikka on syytä huomioida, että merkittävä osuus kunnan verotuloista kertyy eläkkeistä.



Elokuun 2025 väestöpyramidi. Hämeen liiton: Kanta-Hämeen elinvoimakatsaus

Muutoksista huolimatta Hattulan vahvuutena on edelleen terve väestö ja suhteellisen monipuolinen ikärakenne.

Työllisyys

Hattulan työllisyystilanne on maakunnan ehdotonta parhaimmista ja yksi kunnan vahvuuksista. Hämeen ELY-keskuksen syyskuun 2025 raportin mukaan työttömiä työnhakijoita kunnassa oli syyskuun lopussa 300. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta eli niin kutsuttu työttömyysaste oli Kanta-Hämeen matalin eli 6,7 %. Työttömyysaste nousi 0,4 %-yksikköä vuodentakaiseen verrattuna.

Työttömyysaste nousi kaikissa Kanta-Hämeen kunnissa vuodentakaisesta. Maakunnan työttömyysaste oli syyskuussa 2025 12,4 %, joka on 3,1 %-yksikköä suurempi kuin vuosi sitten.

2.3 Taloudelliset lähtökohdat

2.3.1 Kansantalouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriö tiivistää syksyn 2025 Taloudellisella katsauksessaan valitsevan tilanteen seuraavasti:

Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi viime vuonna 0,4 prosenttia vuositasolla ja talouden toipuminen jatkuu. Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja tuloveronalennukset lisäävät kulutusta. Rakentamisen toipuminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat kasvattavat investointeja. Talouden kasvua hidastavat Yhdysvaltojen tullien korotukset ja yleinen epävarmuus. BKT kasvaa 1,0 prosenttia vuonna 2025, ja 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia 2027. Työllisyys kasvaa vasta vuosina 2026–2027 talouden vahvistuessa. Työttömyysaste laskee vuoden 2025 9,4 prosentista 8,4 prosenttiin vuonna 2027.

Heikko lähtötilanne ja talouden hidas kasvu painavat julkista taloutta tänä vuonna. Lähivuosien ennakoitu talouskasvu sekä hallituksen sopeutustoimet pienentävät alijäämää vain maltillisesti, kun menoja lisäävät kasvavat puolustusinvestoinnit, hoiva- ja hoitomenot sekä velanhoitokustannukset.

Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen ja pienenee siitä n. 3,6 prosenttiin vuonna 2026 ja kolmen prosentin tuntumaan ennustejakson lopulla. Velkasuhde vakiintuu hetkellisesti vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen kasvuun ja ylittää 90 prosenttia vuonna 2029.

2.3.2 Kuntatalouden tulevaisuuden näkymiä¹

Valtiovarainministeriö on syksyllä 2025 laatinut Kuntatalousohjelman vuodelle 2026, jossa käydään kattavasti läpi kuntatalouden tilaa ja tulevaisuusnäkymiä:

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni lähes miljardilla eurolla noin 3,26 mrd. euroon. Tilikauden tuloksen heikkeneminen oli kuitenkin hieman maltillisempaa johtuen muutamista satunnaisista eristä. Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi ensimmäistä kertaa 2020-luvulla negatiiviseksi, mikä näkyi myös lainakannan selvänä kasvuna.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni yli 800 milj. eurolla noin 5,86 mrd. euroon. Vuosikate riitti kattamaan selvästi poistot, mutta ei kasvaneita nettoinvestointeja. Negatiivisen vuosikatteen kuntakonsernien määrä (9) pysyi kuitenkin edellisvuoden tapaan vähäisenä.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu tulos heikkeni edellisestä vuodesta 735 milj. eurolla 1,37 mrd. euroon. Sellaisten kuntakonsernien määrä, joilla on taseessa kertynyttä alijäämää, kasvoi yhdellä 21:stä 22:een. Alijäämäiset kuntakonsernit olivat pääosin pienten alle 2 000 asukkaan kuntien konserneja. Kuntakonsernien yhteenlaskettu lainamäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna.

¹ Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2026. Syksy 2025

Lisäystä oli 1,83 mrd. euroa lainamäärän ollessa 40,66 mrd. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkeni merkittävästi olleen 2,0 mrd. euroa negatiivinen, jolloin investointeja on jouduttu rahoittamaan lainoilla ja kertyneillä rahavaroilla. Aiempien vuosien tavoin suurilla kaupungeilla olivat selvästi suurimmat asukaskohtaiset lainamäärät ja pienillä kunnilla pienimmät.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet. Kun tarkastellaan pääministeri Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on yhteensä noin 200 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026.

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,9 mrd. euroa vuonna 2026, mikä on noin 3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,9 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 milj. euroa. Nettomääräisesti tehtävämuutosten vaikutus valtionosuuden tasoon on 69 milj. euroa vuonna 2026. Vuonna 2026 valtionosuutta lisäävät indeksikorotus 111,1 milj. euroa ja kustannustenjaon tarkistus 127,5 milj. euroa.

Valtionosuuteen esitetään hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä 75 milj. euron pysyvä valtionosuuden vähennys. Myös sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkentumiseen liittyvä väliaikainen vähennys ja hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen 1 %-yksikköä vastaava vähennys pienentävät valtionosuutta vuonna 2026.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuonna 2026 noin 1,3 mrd. euroa, kuten tänäkin vuonna. Kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisiä velvoitteita puretaan ja määrärahaa leikataan 30 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasolla.

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, ja verotulot kehittyvät tänä vuonna heikosti. Pari vuotta jatkunut heikko työmarkkinasuhdanne ei vielä osoita kohenemisen merkkejä. Vuositasolla työllisiä on hieman viimevuotista vähemmän ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen ennakoidaan kuitenkin kohenevan vuodesta 2026 alkaen.

Heikko suhdannetilanne on välittynyt myös kuntatalouteen vuonna 2025, jonka verotuloennusteita on madallettu kertymätietojen perusteella vuoden edetessä. Vuosikate supistuu, mutta riittänee kattamaan poistot.

Kuntatalouden näkymät pysyvät heikkoina myös vuonna 2026. Keväällä 2025 saavutettu kolmevuotinen palkkasopimus kasvattaa kuntatalouden kustannuksia selvästi. Vuonna 2025 työvoimakustannukset nousevat sopimuskorotusten vuoksi noin 2,8 prosenttia, vuonna 2026 3,2 prosenttia ja vuonna 2027 nousu kiihtyy 3,9 prosenttiin. Tämä kehitys lisää kustannuspaineita palveluvaltaisella kuntasektorilla, jossa henkilöstömenojen osuus on suuri. Kunta-alan palkankorotukset koostuvat perusratkaisun lisäksi palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmasta, mikä nostaa alan palkankorotukset yleistä linjaa suuremmaksi.

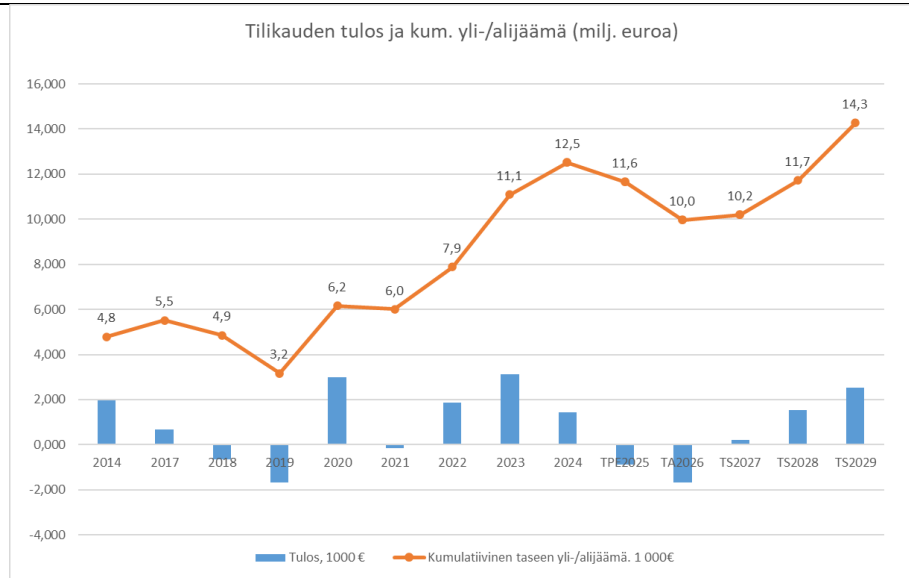
Vuonna 2026 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 prosenttia vuodesta 2025. Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 10,7 mrd. euroa, mikä on noin 600 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys sekä hallituksen tekemät päätökset.

Kuntien lainamäärä kasvoi noin 570 milj. euroa 19,34 mrd. euroon. Asukaskohteisesti lainamäärä oli koko maassa keskimäärin 3 450 euroa

2.3.3 Hattulan kunnan talous

Hattulan kunnan tilinpäätöksen tulokset ovat vaihdelleet viime vuosina voimakkaasti. Vuonna 2020 tilinpäätös oli lähes 3 milj. ylijäämäinen, kun taas vuonna 2021 tulos painui niukasti alijäämäiseksi koronatukien pienennyttyä ja kustannusten kasvettua voimakkaasti. Vuonna 2022 palattiin ylijäämäiseen tulokseen tilinpäätöksen oltua lähes 1,9 milj. euroa ylijäämäinen. On kuitenkin syytä huomioida, että tilikauden ylijäämästä lähes 1,1 milj. euroa kertyi tuolloin Koulutuskuntayhtymä Tavastian kiinteistöjärjestelyistä saadusta kertaluonteisesta kirjanpidollisesta tulokirjauksesta.

Vuonna 2023 alkuperäinen talousarvio oli noin 0,8 milj. euroa ylijäämäinen, mutta erityisesti hyvät verotulot nostivat tuloksen 3,1 milj. euroa ylijäämäiseksi. Myös vuoden 2023 tilinpäätös rakentui pitkälti kertaerien varaan, sillä niin sanottu vuoden 2022 ”verohännät” toivat kunnan verotuloihin noin 2,3 milj. euron lisäyksen, joka ei enää vuoden 2023 jälkeen toistu. Tämä niin sanottu verohäntä johtui siitä, että alkuvuodesta 2023 kunnille tilitettiin vielä vuoden 2022 kunnallisveroja, jotka oli peritty suuremmalla kunnallisveroprosentilla kuin 1.1.2023 alkaen voimaan tulleen sote-uudistuksen jälkeen. Tilikaudella 2024 hyvä tilikauden tulos johtui loppuvuodesta tilitetyistä kiinteistöveroista, jotka toteutuivat odotettua suurempina.



Kunnan menoihin kohdistuu kuitenkin isoja kasvupaineita. Esimerkiksi viime vuosien yleiskorotukset ovat kasvattaneet kunnan henkilöstökuoja noin 0,8 milj. eurolla vuodessa. Väestön ikääntymisen tuomat kustannuspaineet eivät enää suoraa kohdistu kuntaan, mutta ikärakenteen muutos tuo väistämättä haasteita palveluverkolle. Esimerkiksi lasten määrän vähentyminen vaatii palveluverkolta joustavuutta, jotta kustannukset pysyvät kurissa.

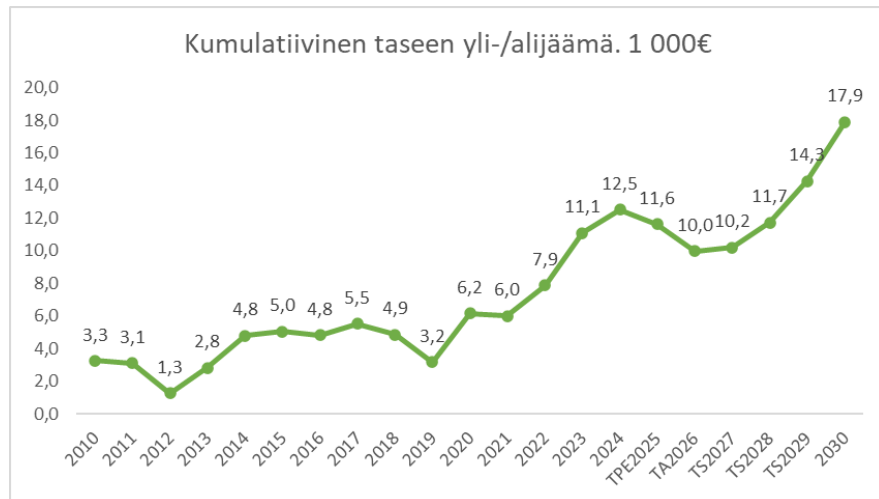
Verotulokehitys on viime vuosina kannatellut kunnan taloutta ja mikäli kehitys kääntyy heikommaksi, tuo se merkittäviä paineita kunnalle. Hattulan tulovirasta merkittävä osa muodostuu verotuloista, joten kunnan väestönkasvulla ja yritysten toimintaedellytyksillä on suuri merkitys tulevien vuosien rahoituspuolelta.

Tulevien vuosien osalta yksi keskeisistä haasteista on kuntakonsernin omistamiin kiinteistöihin liittyvä korjausvelka ja OmaHämeen palveluverkkopäätökset. Kunnalle uhkaa jäädä sote-kiinteistöjä, joissa on korjausvelkaa ja joille kunnalla ei itsellään ole käyttöä. Lisäksi kunnan kouluverkko edellyttää merkittäviä investointeja lähivuosina. Mittavan korjausvelan eliminointi vaatii väistämättä viisaita päätöksiä ja investointien priorisointia. Konsernin tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää, että lainakantaa on viime vuosina pystytty jopa pienentämään, mutta tulevien vuosien investoinnit tulevat kääntämään lainakannan voimakkaaseen kasvuun, etenkin jos näköpiirissä oleva vuosikatteen heikentyminen toteutuu.

Vuoden 2023 alusta voimaan astunut sote-uudistus teki kunnan kustannusten kasvun helpommin ennakoitavaksi, mutta uudistuksen myötä useiden kuntien rahoitustaso uhkaa jäädä riittämättömäksi ilman merkittäviä veronkorotuksia. Lisäksi suurena uhkakuvana on julkistalouden velkaantuminen ja sen tuoma paine kohdistaa leikkauksia myös kuntien valtionosuuksiin.

Hyvinvointialueiden lopullinen rahoitustaso määräytyi vasta syksyllä 2023, kun tiedettiin lopullisesti kunnilta siirtyvien kustannusten taso vuoden 2022 tilinpäätösten ja valmistuneen verotuksen perusteella. Kuntien sotekustannukset olivat lopulta niin suuret, että kunnilta leikataan valtionosuuksia aiemmin arvioidua enemmän. Tämä johtaa siihen, että tulevista tulee kunnissa huomattavan haastava taloudellisesti, kun samalla kunnilta peritään ”liikaa” maksettu vuoden 2023 valtionosuus. Tämä tuo Hattulan kunnallekin merkittäviä lisähaasteita vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi valtionosuudet tulevat väistämättä pienenty-mään lapsimäärän vähentymisen myötä. Tämä haastaa kunnan palveluraken-teen, jonka on sopeuduttava väistämättömiin väestörakenteen muutoksiin.

Taloussuunnitelma 2026–2028 on rakennettu niin, että kunnan taseessa säilyy kohtuullinen ylijäämäpuskuri. Vuonna 2026 puskuri pienenee, mutta vuonna 2027 se kääntyy taas hienoiseen kasvuun. Taloussuunnitelma pitää kuitenkin sisällään talouden tasapainottamistoimia, jotka kuitenkin on suunniteltu niin, että kunnan palvelutuotanto ei kärsi.



Taloussuunnitelman 2026–2028 keskeisin haaste liittyy verorahoituksen pienentymiseen samalla kun investointitaso nousee aiemmasta. Tämä johtaa siihen, että kunnan toiminnan ja investointien rahavirta on seuraavina vuosina raskaasti miinusmerkkinen ja lainamäärä kasvaa.

Esimerkiksi vuonna 2025 kunnan vuosikate on veronkorotuksista huolimatta vain noin +0,05 milj. euroa. Vuonna 2026 vuosikate hieman paranee, mutta on edelleen alhainen +0,7 milj. euroa. Tuo summa siis kunnalla on käytettävissä lainojen lyhennyksiin ja investointeihin. Kaikki vuosikatteen yli menevät kustannukset ja lainanlyhennykset tulee rahoitettavaksi uudella lainanotolla.

Hattulan kunnan talouden näkökulmasta vuosi 2026 on lähitulevaisuuden vaikein, sillä kyseiseen vuoteen kohdistuu muutamia erityisiä haasteita. Kunnan saamat verotuotot vuosina 2023–2024 olivat poikkeukselliset erityisesti yhteisöveron tuoton osalta. Tämä aiheutti sen, että vuonna 2025 Hattulan valtionosuuksissa saama kuntien välisen verotulopohjan tase pienentyi noin 1,4 milj. eurolla. Vuoteen 2025 kohdistuu siis sekä verotulojen ”normalisoituminen”

sekä aiemmista hyvistä vuosista johtuva valtionosuuksien pientyminen. Vuoden 2026 jälkeen verotulopohjan tasauksen arvioidaan palautuvan lähemmäksi tavanomaista tasoa, mikäli valmisteilla oleva valtionosuusjärjestelmän uudistus ei tuo muutoksia verotulopohjan tasausjärjestelmään.

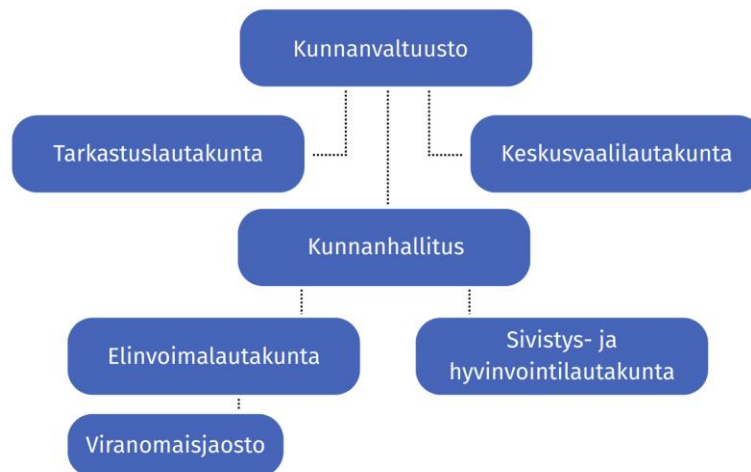
On erittäin tärkeää, että kunta säilyttää riittävän puskurin taseessa ja varmistaa velkatason pysymisen kohtuullisena, jotta talous kestää myös vaikeampia aikoja. Tämä auttaa myös siinä, että kunta pystyy tekemään jatkossa pitkäjänteisiä ratkaisuja esimerkiksi kiinteistöjen korjausvelan ratkaisemiseksi. Tasapainoisen talouden avulla kunta pystyy tekemään riittäviä toimenpiteitä ja investointeja jatkossakin.

Talouden tasapainottamistyön jatkaminen on tärkeää, sillä ennustettu verorahoituksen kehitys ei riitä kattamaan kustannusten nousupaineita. Käynnissä on suuri murrosvaihe, joka edellyttää Hattulassakin järkeviä, rohkeita ja pitkäjänteisiä talouspäätöksiä.

2.4 Hattulan kunnan organisaatio ja henkilöstö

Kunnan organisaatio uudistettiin vuoden 2022 aikana ja uusi organisaatiomalli hyväksyttiin hallintosäännön osana tammikuussa 2023. Vuonna 2024 kunnan luottamushenkilöorganisaation muodostavat valtuusto, kunnanhallitus ja seuraavat päävastuualueilla toimivat lauta- ja toimikunnat:

Luottamushenkilötoimielinrakenne



Hattulan kunnan henkilöstöorganisaatio



Hattulan kunnan henkilöstömäärä pienentyi selvästi sosiaali- ja terveydenhuollon ja niihin liittyvien tukipalveluiden henkilöstön siirryttyä hyvinvointialueen palvelukseen 1.1.2023 alkaen. Lisäksi vuoden 2023 aikana toteutettu kouluohjaajien siirtyminen liikkeenluovutuksella Koulutuskuntayhtymä Tavastian palvelukseen pienensi kunnan henkilöstömäärää.

Työllisyyspalveluiden toiminta siirtyi kuntien toiminnaksi vuoden 2025 alusta. Tehtävät on sijoitettu elinvoimatoimialalle.

HTV2 kum.	TA2026	9/2025	TP2024	TP2023
Hallintotoimiala	7,1	4,9	6,4	6,8
Elinvoimatoimiala	83,0	64,5	86,2	86,7
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	210,3	164,9	225,1	232,8

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Vuoden 2026 talousarvioesitys pitää sisällään seuraavat muutokset henkilöstöresursseihin:

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 20.10.2025 koko henkilöstöä koskevien yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistämisestä. Neuvotteluiden tavoitteena on saavuttaa noin 0,8 miljoonan euron säästöt, joka laskennallisesti vastaa enintään 19 henkilötyövuotta. Neuvottelut kestävät kuusi viikkoa. Mahdolliset vaikutukset on kirjattu talousarviossa toimialueiden hallinnon kustannuspaikalle, josta se kohdistetaan käyttösuunnitelmiin neuvotteluiden päätyttyä.

Henkilöstöresurssien muutokset on kerrottu käyttötalousosiossa toimiala kohdaisesti.

3 Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026–2028

3.1 Taloutta ja toimintaa koskevat ohjeet ja säännöt

Kuntalain 110 §:ssä on talousarvioperiaatteita koskevat säännökset. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että kuntastrategia toteutuu ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntien taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen kuntajaoston antamat ohjeet sekä kunnan hallintosääntö, kunnan talouden hoitoa ja sisäistä valvontaa koskevat yleisohjeet, talousarvio ja taloussuunnitelma sekä poistosuunnitelma. Kuntalain 112–125 pykälissä on säännökset kunnan kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, tarkastuslautakunnan tehtävistä ja tilintarkastuksesta. Talousarviossa valtuustotason sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet perustuvat voimassa olevaan strategiaan.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut sitovat yleisohjeet kunnan ja kuntayhtymän:

- tuloslaskelman laatimisesta
- rahoituslaskelman laatimisesta
- taseen laatimisesta
- suunnitelman mukaisista poistoista
- konsernitilinpäätöksen laatimisesta
- eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä
- ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä
- tilinpäätöksen liitetiedoista
- puolivuosi- ja neljännesvuosikatsausten laadinnasta

3.2 Talousarvion sitovuus ja käyttösuunnitelmien hyväksyminen

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnan perusteena kunnissa ovat voimassa oleva strategia, taloussuunnitelma, edellisen vuoden tilinpäätös, kuluvan vuoden talousarvio ja tilinpäätöksenuste sekä valtuuston mahdolliset kannanotot. Kuntalaki edellyttää, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on sitova ohje kunnanhallitukselle, lautakunnille ja viranhaltijajohdolle.

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Valtuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnan viranomaisia.

Hattulan kunnan talousarviossa on noudatettu nettoperiaatetta 1.1.2018 alkaen. Vuonna 2026 käyttötalousosan valtuustoon nähden sitovat määrärahat ovat seuraavat:

- **Hyvinvointilautakunta:**
 - Toimielimen (lautakunnan) ulkoinen toimintakate
- **Elinvoimalautakunta:**
 - Toimielimen (lautakunnan) ulkoinen toimintakate
- **Kunnanhallitus (kuntajohtaminen):**
 - Toimielimen (kunnanhallitus) ulkoinen toimintakate

Talousarviossa hyväksytään kunnan valtuustotason sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sitoviksi toiminnallisiksi tavoitteiksi hyväksytään mitattavissa olevat tavoitteet, joihin voidaan kunnan omilla toimenpiteillä vaikuttaa. Sitovien tavoitteiden lisäksi voidaan esittää perusteluina ja informaationa muita tavoitteita, jotka ovat toimintaa ohjaavia sekä ohjeellisia, joiden oleellisista poikkeamisista on raportoitava toimielimille. Toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026 on esitetty toimielimittäin käyttötalousosassa ja ne ovat valtuustoon nähden sitovia.

Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut, verotuotot, valtionosuudet ja suunnitelman mukaiset poistot. Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat **verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut**. Tältä osin sitovuustasoja on tarkennettu aiempaan nähden, sillä vuoteen 2023 asti sitovina erinä oli eritelty korkotulot, muut rahoitustulot, korkomenot, muut rahoitusmenot, satunnaiset kulut ja -tuotot.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja neljälle seuraavalle vuodelle. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille. **Investointimäärärahat ovat sitovia talousarviossa esitettyjen investointihankkeiden mukaisesti**. Valtuuston hankeryhmälle tai hankkeelle hyväksymät menot ja tulot ovat sitovia, ja niitä voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Hankkeen euromääräisellä rajalla tarkoitetaan hankkeen kokonaiskustannuksia, ei ao. talousarviovuoden määrärahaa. Valtuuston sitoviin perusteluihin hyväksymiä määrärahoja ei saa käyttää ilman valtuuston päätöstä muuhun tarkoitukseen, eikä määrärahaa saa ylittää ilman valtuuston päätöstä. Pysyvien vastaavien omaisuushankinnan arvonlisäveroton raja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät yksittäiset hankinnat tulee hankkia käyttötalouden määrärahoilla.

Koneiden ja kaluston määräraha on sitova yhdessä ko. toimialan käyttötalouden toimintakatteen kanssa. Määrärahasiirtovaltuus investointi- ja käyttötalousosan kesken on tältä osin ao. lautakunnalla ja se tulee tehdä heti tarpeen

ilmettyä talousarviovuoden aikana toteutuneiden kulujen mukaan. Päätös toimitetaan tiedoksi talous- ja henkilöstöjohtajalle. Rakennusten ensikertaisen kallustamisen määräraha on kuitenkin kunnanvaltuustoon nähden sitova.

Rahoitusosassa osoitetaan miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. **Rahoituslaskelmassa valtuusto hyväksyy antolainojen vähennyksen, antolainojen lisäyksen sekä pitkäikäisten lainojen vähennyksen ja lisäyksen.**

Valtuuston hyväksytyä talousarvion saattaa kunnanhallitus sen täytäntöönpanomääräyksiin lautakuntien ja muiden viranomaisten noudatettavaksi. Toimielinten tulee laatia heti alkuvuodesta käyttötalous- ja investointiosassa osoitettua määrärahoista ja tuloarvioista käyttösunnitelmat, joilla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältyneet käyttösunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä. Samassa yhteydessä toimielimet hyväksyvät omalta osaltaan tarkemmat toimielimiin nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet.

Asianomainen toimielin jakaa toimialalle myönnetty määrärahat ja tuloarviot toimialojen palvelualueille ja päättää niiden käytöstä. Suoraan toimielimen alaisuudessa oleva tilivelvollinen viranhaltija jakaa osamäärärahan edelleen palvelusyksiköille ja kustannuspaikoille päättää sen käytöstä toimielimen vahvistaman käyttösunnitelman puitteissa.

Talousarvion ja määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

	Sitovuus 1)	Määrärahat	Tuloarviot
(Ulkoiset erät, jotka sitovia)			
KÄYTTÖTALOUSOSA			
HALLINTOTOIMIALA	N	1 801	328
Kunnanhallitus			
Kuntajohtaminen		569	211
Hallinto- ja talouspalvelut		1 201	117
Tarkastuslautakunta			
Tarkastustoimi		31	0
ELINVOIMATOIMIALA	N	10 769	1 285
Elinvoimalautakunta			
Elinvoimatoimialan johtaminen		309	31
ICT-palvelut		516	50
Rakennetun ympäristön palvelut		2 677	516
Kiinteistö- ja tukipalvelut		4 894	641
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut		444	5
Työllisyyspalvelut		1 929	42
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA	N		
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta		16 293	1 040
Liikunta, nuoriso ja kuntalaisyhteistyö		1 103	172
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut		646	44
Es- ja perusopetus		8 999	330
Varhaiskasvatus		5 545	494

TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		24 867
Valtionosuudet	B		2 740
Rahoitustuotot ja -kulut	N	613	
INVESTOINTIOSA			
Kunnanhallitus			
Maa- ja vesialueet	B	150	
Elinvoimalautakunta			
Tietokoneohjelmistot	B	50	
Koneet ja kalusto	B	140	
Talonrakennusinvestoinnit	B	5 620	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	1 320	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			
Antolainasaamisten vähennys			
Lainakannan muutokset	N		6 050
Oman pääoman muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen			446
TALOUSARVION LOPPUSUMMA			36 756

1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

3.3 Määrärahat, tuloarviot ja tavoitteiden seuranta

3.3.1 Määrärahamuutokset

Hallintosäännön mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Talousarviopoikkeamista, joita ei ole hyväksytty talousarviomuutoksina valtuustossa, on annettava selvitys toimintakertomuksessa. Tilinpäätöksen yhteydessä hyväksytään kirjanpidon valmistumisen jälkeiset talousarvion sitovuustasojen muutokset. Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen talousarvion muutos ehdotusta ei voida valtuustolle tehdä.

Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnallisia tavoitteita tai tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin.

Määrärahojen riittävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Toiminta on suunniteltava ja investoinnit ajoitettava siten, että talousarvioon varattu määräraha varmasti riittää. Valvontavastuu kuuluu tilivelvollisten viranhaltijoiden ohella lautakunnille ja kunnanhallitukselle.

3.3.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta

Viranhaltijajohdon ja muiden tilivelvollisten tulee jatkuvasti seurata talousarvion ja sen käyttösuunnitelmien toteutumista ja saattaa mahdolliset poikkeamat asianomaisen toimielimen tietoon. Toimielimen on ryhdyttävä välittömästi korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli on ilmeistä, että talousarvio ei toteudu suunnitellulla tavalla. Reaaliaikainen talouden toteutuma toimielintasolla raportoidaan kunnan johtoryhmälle, kunnanhallitukselle ja lautakunnille kuukausittain. Raportoinnista toimielimille vastaavat toimielinten esittelijät. Toimielimet valvovat alaistaan toimintaa käyttösuunnitelmatason raportoinnilla ja lisäksi ne esittävät sanallisen selvityksen mahdollisten poikkeamien syistä sekä toimenpiteistä, joita poikkeamien hallitsemiseksi tarvitaan. Investointien toteutumisesta ja toteutumisen vuosiennusteesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja lautakunnille kuukausittain talousraportoinnin yhteydessä. Merkittävistä poikkeamista ja poikkeamien aiheuttamista toimenpiteistä esitetään selvitys samassa yhteydessä.

Valtuustolle talousarvion toteutumisesta niin käyttötalouden kuin investointienkin osalta raportoidaan laajemmin osavuosisikatsauksissa seuraavasti: ensimmäinen osavuosisikatsaus annetaan ajalta 1.1.–30.4. ja toinen 1.1.–31.8. Elokuun tilanteen perusteella tehdään väli tilinpäätösennuste ja raportissa arvioidaan myös toiminnallisten tavoitteiden toteutumista talouden lisäksi. Ilmasto- ja luontosuunnitelman toiminnan toteuma raportoidaan osavuosisikatsausten yhteydessä. Vuoden kolmas raportti on virallinen tilinpäätös, jonka on oltava valmis 31.3. mennessä. Tilinpäätös käsitellään valtuustossa viimeistään talousarviovuotta seuraavan vuoden kesäkuun kokouksessa.

3.3.3 Tilivelvollisten määrittely

Tilivelvolliset määritellään kunkin vuoden talousarvion yhteydessä. Kuntalain tulkintateoksen (Harjula-Prättälä 2015, s. 821) mukaan tilivelvollisten luettelon hyväksyminen kuuluu valtuustolle. Tilivelvollisten määrittelemineen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Tilivelvolliset on määriteltävä mm. siksi, että valtuuston vastuuvapauslausunto tilinpäätöksestä kohdistuu tilivelvollisiin.

Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi. Näin ollen tilivelvolliseen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja tilivelvolliselle voidaan myöntää vastuuvapaus. Kuntalain 125 §:n mukaisesti tilivelvollinen on kunnan toimielimen jäsen ja kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnan johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavissa vastuullisessa tehtävässä. Tilivelvolliset on lueteltu talousarvion käyttötalouso-sassa.

3.3.4 Kirjanpitoikäntö

Kunnan lakisääteinen kirjanpito jakaantuu ulkoiseen kirjanpitoon ja talousarvion toteutumisen seurantaan. Ulkoisesta kirjanpidosta on saatava koko kunnan tuloslaskelma ja tase liitetietoineen sekä rahoituslaskelma. Lisäksi ulkoisen kirjanpidon on pystyttävä tuottamaan kunnan konsernitilinpäätöksen vaatimat tiedot. Ulkoisessa kirjanpidossa on eliminoitava kunnan sisäiset tilitapahtumat sekä konsernitilinpäätöksessä konserniyhteisöjen väliset tilitapahtumat.

Talousarvion toteutumisen seurannan on lakisääteisesti tapahduttava vähintään valtuuston vahvistamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden laajuudessa. Kirjanpidossa talousarvion toteutumista seurataan valtuuston vahvistamia tavoitteita tarkemmalla tasolla.

4 Käyttötalousosa

4.1 Hallintotoimiala

Määrärahat

	Tilinpäätös 2024	TA 2025	TA 2026 KJ esitys	Muutos TA ed. vuoteen	Muutos % TA ed. vuoteen
Myyntituotot	53 736	0	18 336	18 336	0,0
Maksutuotot	70	0	0	0	0,0
Tuet ja avustukset	91 731	95 000	98 115	3 115	3,3
Muut toimintatuotot	211 865	200 000	211 680	11 680	5,8
TOIMINTATUOTOT	357 402	295 000	328 131	33 131	11,2
Henkilöstökulut	-635 193	-674 520	-731 516	-56 996	8,4
Palvelujen ostot	-874 331	-875 500	-851 304	24 196	-2,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-50 447	-34 800	-34 373	427	-1,2
Muut toimintakulut	-183 648	-180 800	-184 633	-3 833	2,1
TOIMINTAKULUT	-1 743 618	-1 765 620	-1 801 826	-36 206	2,1
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 386 217	-1 470 620	-1 473 695	-3 075	0,2
Rahoitustuotot ja -kulut	-10	0	-5	-5	0,0
VIISIKATE	-1 386 227	-1 470 620	-1 473 700	-3 080	0,2
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 937	0	-3 937	-3 937	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-3 937	0	-3 937	-3 937	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-1 390 164	-1 470 620	-1 477 637	-7 017	0,5
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1 390 164	-1 470 620	-1 477 637	-7 017	0,5

Ulkoisen toimintakate

	Tilinpäätös 2024	TA 2025	TA 2026 KJ esitys	Muutos TA ed. vuoteen	Muutos % TA ed. vuoteen
TOIMINTATUOTOT	357 402	295 000	328 131	33 131	11,2
TOIMINTAKULUT	-1 743 618	-1 765 620	-1 801 826	-36 206	2,1
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 386 217	-1 470 620	-1 473 695	-3 075	0,2

Yhteiset informatiiviset tunnusluvut	TP 2023	TP 2024	TA2025	TA 2026
Sairauspoissaolot työpäivinä			2,4	
Ulkoiset toimintamenot € / asukas		205	186	189
Henkilötyövuodet	6,8	6,4	6,1	7,1

Valtuuston nähdn sitovat tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Edellyttää	Mittari	Vastuu
Kestävä kehitys	Vastuullinen ja ennakoiva taloudenpito	Suunniteltujen tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisesta.	Hattulan vuoden 2026 vuosikate. 3. Yli 4 miljoonaa euroa. 2. Yli 3 miljoonaa euroa. 1. Alle 3 miljoonaa euroa.	JORY + KHALL
Kestävä kehitys	Vastuullinen ja ennakoiva taloudenpito	Suunniteltujen tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisesta.	Hattulan kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2026 jälkeen. 3. Yli 10 miljoonaa euroa. 2. 6-9 miljoonaa euroa. 1. Alle 6 miljoonaa euroa.	JORY + KHALL
Kestävä kehitys	Henkilöstökulujen hallinta	Henkilöstömäärän jatkuva tarkastelu. Tehtävien yhdistely ja karsiminen.	HTV (2-mittari) henkilöstömäärä ei kasva vuoden 2025 tasosta. 3. Pienenee. 2. Pysyy ennallaan. 1. Kasvaa.	JORY + KHALL
Kestävä kehitys	Väestömäärän kehitys.	Kunnan veto- ja pitovoimatekijät ovat kunnossa.	Kunnan väestömäärä 2026 lopussa on 3. + 0,3 %. 2. + 0-0.3 %. 1. alle 0 %	JORY + KHALL
Mahdollistava ilmapiiri	Yrittämisystävällinen kunta	Hattulan Elinvoimalupauksen noudattamista.	Yrittäjien kuntabarometrissä 2026 Hattula on kokoluokassaan 3. Keskiarvon yläpuolella. 2. 100 parhaan kunnan joukossa. 1. Sijoittuu huonommin kuin sijalle 100.	JORY + KHALL

4.1.1 Kuntajohtaminen

Tilivelvollinen
kunnanjohtaja

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Viestinnän talousarvio on vuoden 2025 tasolla. Tonttimyynnistä saatavia myyntivoittoja on budjetoitu 200 000 eurolla.

4.1.2 Hallinto ja talous

Tilivelvollinen

talous- ja henkilöstöjohtaja

Yleinen kuvaus

Hallinto ja talous vastaa kunnan talous- ja henkilöstöpalveluista, arkistotoimesta sekä kunnan kirjaamosta. Hallintoon kirjautuu myös kunnanvaltuuston ja –hallituksen sekä vaalien määrärahat.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Hallintoassistentin määräaikainen työsuhde päättyy maaliskuussa 2026. Talousarviossa on varauduttu hallintoassistentin määrärahaan myös tulevaisuudessa.

Työterveyshuollon bruttokustannuksiin on varattu vuoden 2025 tapaan 300 000 euroa. Nettokustannukset 195 000 euroa. Verohallinnon perimiin verotuskustannuksiin on varattu 104 000 euroa.

Kunnan vakuutuskokonaisuuden kilpailutuksen käynnistäminen on ajankohtaista vuoden 2026 aikana.

Talous- ja palkka-aineistojen sähköinen arkistointijärjestelmä hankitaan keskitytään keväällä 2026.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Säästötoimenpiteinä pyritään harkitsemaan valtuustoinfojen järjestämistä tapauskohtaisesti ja myös valtuuston kokouksia voidaan yhdistää, mikäli päätökset eivät ole kiireellisiä. Lisäksi valtuuston ja kunnanhallituksen käyttörahaa pienennetään 50 %:lla. Valtuuston käyttöraha talousarviossa 25 000 ja kunnanhallituksen 10 000.

Ulkoistetun talous- ja palkkahallinnon kustannustasoa seurataan tarkasti ja tarvittaessa valmistaudutaan kilpailuttamaan kyseiset palvelut. Vuodelle 2026 kustannustaso laskee, mutta esimerkiksi sidosyksikköhankintoihin valmisteilla olevat muutokset saattavat toteutuessaan tuoda kustannusten kasvupaineita.

Henkilöstö

Hallintoassistentin vakinaiselle tehtävälle on varattu talousarviossa määräraha.

4.1.3 Tarkastustoimi

Yleinen kuvaus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta vastaa sekä tilintarkastuksen että oman arviointitehtävänsä riittävästä voimavaroista.

Tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalaissa säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi

4.2 Elinvoimatoimiala

Määrärahat

	Tilinpäätös 2024	TA 2025	TA 2026 KJ esitys	Muutos TA ed. vuoteen	Muutos % TA ed. vuoteen	Toteuma 01-08/2025
Myyntituotot	279 464	384 471	381 271	-3 200	-0,8	187 046
Maksutuotot	289 454	184 125	206 775	22 650	12,3	52 760
Tuet ja avustukset	275 639	30 000	80 095	50 095	167,0	59 889
Muut toimintatuotot	1 216 498	1 231 143	568 029	-663 114	-53,9	774 141
TOIMINTATUOTOT	2 061 055	1 829 739	1 236 170	-593 569	-32,4	1 073 836
Henkilöstökulut	-3 934 294	-4 159 742	-3 634 738	525 005	-12,6	-2 643 187
Palvelujen ostot	-3 330 019	-3 907 459	-3 904 775	2 684	-0,1	-2 032 218
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 323 270	-2 525 516	-2 355 504	170 012	-6,7	-1 333 033
Avustukset	-344 429	-601 000	-717 100	-116 100	19,3	-373 923
Muut toimintakulut	-151 926	-196 354	-156 462	39 892	-20,3	-111 332
TOIMINTAKULUT	-10 083 938	-11 390 071	-10 768 578	621 493	-5,5	-6 493 693
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8 022 883	-9 560 332	-9 532 408	27 924	-0,3	-5 419 857
VUOSIKATE	-8 022 883	-9 560 332	-9 532 408	27 924	-0,3	-5 419 857
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 924 079	-2 070 000	-2 344 075	-274 075	13,2	-1 341 534
Poistot ja arvonalentumiset	-1 924 079	-2 070 000	-2 344 075	-274 075	13,2	-1 341 534
TILIKAUDEN TULOS	-9 946 962	-11 630 332	-11 876 483	-246 151	2,1	-6 761 391
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-9 946 962	-11 630 332	-11 876 483	-246 151	2,1	-6 761 391

Ulkoisen toimintakate

	Tilinpäätös 2024	TA 2025	TA 2026 KJ esitys	Muutos TA ed. vuoteen	Muutos % TA ed. vuoteen
TOIMINTATUOTOT	2 061 055	1 829 739	1 236 170	-593 569	-32,4
TOIMINTAKULUT	-10 083 938	-11 390 071	-10 768 578	621 493	-5,5
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8 022 883	-9 560 332	-9 532 408	27 924	-0,3

Yhteiset informatiiviset tunnusluvut	TP 2023	TP 2024	TA2025	TA 2026
Sairauspoissaolot työpäivinä		12,3		
Ulkoiset toimintamenot € / asukas	1069	1077	1220	1162
Henkilötyövuodet	86,7	86,2	80	83

Tilivelvollinen

Elinvoimajohtaja

Yleinen kuvaus

Elinvoimalautakunta vastaa kunnan ICT-palveluista, maankäytön suunnittelusta, infrasta, kiinteistönhoidosta, rakennusvalvonnasta, siivous- ja ateriapalveluista, työllisyyspalveluista sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluista.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Elinvoimatoimialan keskeinen työn painopiste on elinvoiman edistäminen erilaisilla suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon prosesseilla, viranomaisprosesseilla sekä ICT-arkkitehtuurin kehittämisellä. Organisaatiomme toimii korostaen yhdessä tekemistä organisaation sisällä, kehittämisorientaatiota, asiantuntijaorganisaatiota ja tiedolla johtamista. Teemme vahvasti yhteistyötä mm. Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n (HS-Vesi) kanssa.

Toimialan kehittäminen nojautuu kuntastrategiaan ja sen pohjalta laadittuun elinvoimaohjelmaan. Toimialan ja sen tuottamien palveluiden kehitystarpeet kohdistuvat myös vuonna 2026 erityisesti maankäytön ja kaavoituksen toimintaedellytysten kehittämiseen, toiminnan tehokkuuden parantamiseen digitalisaatiokehityksen avulla, missä vuonna 2025 voimaanastunut RYHTI-lainsäädäntö ja sen alle sijoittuvat rakentamislaki, alueidenkäyttölaki ja laki RYHTI-tietojärjestelmästä ovat keskeisessä roolissa. Kunnan alati vanhentuva kiinteistö-kanta vaatii yhä enemmän niiden ylläpitoon ja kunnossapitoon liittyviä toimenpiteitä, jotka rasittavat myös entistä enemmän kunnan taloutta. Koulurakentaminen etenee kampus, vaihe II –rakennushankkeen edetessä toteutusvaiheeseen. Vuoden 2025 alussa toimintansa aloittaneen työllisyysalueen (TyöHäme) toiminta- ja palvelumallit hakevat vielä muotoaan. TyöHäme vastaa lakisääteisten työllisyyspalvelujen tuottamisesta täydentävien palvelujen tuottamisen vastuun jäädessä kunnille itselleen yhteisvirkamallin mahdollistamana.

Talouden tasapainottamisen tavoitteet asettavat toimialalle merkittäviä haasteita, koska peruspalvelutuotannon järjestämisen lisäksi huomiota pitää kiinnittää edelleen aiemmilta vuosilta periytyneisiin keskeneräisiin tehtäviin, jotka liittyvät mm. rakennuslupitukseen, kaavoitukseen ja infra- ja ICT-palveluihin. Tämän lisäksi kaiken uuden kehittäminen toiminnan, palveluvalikoiman ja palveluasteen kehittämiseksi sekä tulevaisuuteen investoimiseksi vaatii lisäresursseja, joka tiukan säästöpaineen puristuksessa tulee jäämään toimialan omien tavoitteiden alapuolelle.

Merkittävästi laskevat vuokratuotot ja rakennusvalvonnan maksutuotot vaikeuttavat entisestään talouden tasapainottamista toimialan osalta. Toisaalta toimialan tekemä työ (esim. rakennusten ja paikkatietojen päivitysprojekti [RAPA]) lisäävät koko kunnan tasolla tarkasteltuna esim. Kiinteistöverokertymää.

Yhteenvedo elinvoiman tasapainottamistoimenpiteistä:

- Työn tehokkuuden lisääminen järjestelmäkehityksen ja järjestelmätietojen laadun parantamisen kautta
- Mahdollinen palvelualueen alentaminen infrapalveluiden vastuulle kuuluvien hoidettavien kohteiden osalta, kohteiden priorisointi ja joistakin luopuminen
- Rakennusten lämmityskausien aikaisten lämpötilojen tarkkailu ja vähällä käytöllä olevien tilojen lämpötilan laskeminen. Vanhojen valaisimen vaihtoa tullaan jatkamaan, jotta sähköenergian kulutusta saadaan edelleen laskemaan

- Eläköitymisten yhteydessä tarkastellaan, tullaanko tehtävä jatkossa täyttämään vai kehitetäänkö tehtävänkuvia
- Tiedonhallintamallin kuvaukset tuovat valmistuttuaan esille riippuvuuksia ja kokonaiskuvan kunnan palveluista, prosesseista, tietojärjestelmistä ja tietovarannoista sekä näiden välisistä yhteyksistä. Näiden avulla on mahdollista löytää tehokkuutta parantavia ja kustannuksia pienentäviä ratkaisuja
- Toteutettava pilvisiirtymä hallinnon IT-palvelujen osalta mahdollistaa ICT-palvelutuotannon uudelleen järjestelyt kustannustehokkuus huomioiden
- Päällekkäisten teknologioiden karsiminen, automaation hyödyntäminen ja osin kunnan omaan palvelutuotantoon siirtyminen mahdollistaa kustannussäästöjä sivistystoimen ICT:n osalta
- Kunnan ICT-palvelujen organisaatiota tulee arvioida tarvittavien kyvykkyyksien näkökulmasta
- Tiedonhallintamallin yhteydessä laadittavat kehittämisen kuvaukset auttavat arvioimaan kustannustehokkuutta vaihtoehtoisten tavoitetilojen osalta
- Kirjaston maksujen nosto ja aineiston hankintaan liittyvät säästöt, mahdollinen kesäaikainen kirjaston sulku

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Strateginen päämäärä	Talousarviovuoden 2026 tavoite	Tarkennus	Arviointikriteerit / mittarit	Vastuuhenkilö
Kestävä kehitys				
	Kunnan tonttituotanto	Kunta tuottaa vuosittain vähintään 15 uutta omalle maalle sijoitettava asemakaavatonttia	1. Alle 10 tonttia, 2. 10–19 tonttia, 3. Vähintään 20 tonttia.	Maankäyttöpäällikkö
	Asemakaavatonttien varanto	Kunnassa on tarjolla riittävästi asemakaavoitettuja asuintontteja myytäväksi	1. Alle 20 tonttia, 2. 20–40 tonttia, 3. Vähintään 40 tonttia.	Maankäyttöpäällikkö
	OYK-muutoksen eteneminen	Lehijärven–Armijärven osayleiskaavan muutos etenee seuraavaan vaiheeseen	1. Ei etenee, 2. Kaavaluonnos nähtäville, 3. Ehdotus nähtäville	Maankäyttöpäällikkö
	Asemakaavojen hyväksyminen	Hyväksytyjen asemakaavojen lukumäärä vuodessa	1. 1 kpl, 2. 2 kpl, 3. vähintään 3 kpl	Maankäyttöpäällikkö
	Pelto-Orvokin asemakaava tietomallipohjaisesti, RYHTI-yhteensopiva	Kaava toimii RYHTI-pilottina, täyttää lain vaatimukset	1. Ei käytössä 2. Osittain käytössä 3. Täysimääräisesti käytössä ja kaava hyväksytty	Maankäyttöpäällikkö
	Hattulan ympäristönsuojelumääräysten laatiminen	Ympäristönsuojelumääräysten valmistelu ja hyväksyntä	1.Valmisteluvaiheessa 2.Hyväksyntävaiheessa 3. Hyväksytty	Johtava rakennustarkastaja

Hyvinvoiva kuntalainen	Työllisyyspalveluiden kehittyvä palvelutuotanto	Palveluiden asiakaspalautte Uudet palvelut Yrityskoordinaattorin tehtävänkuvan ja palveluiden kehittäminen Palveluiden markkinointi	1. Asiakaspalautteen ka 2,0 - 2,9 2. asiakaspalautteen ka 3,0 - 3.9 3. asiakaspalautteen ka yli 4 1. Uusia palveluita 1 2. uusia palveluita 2 - 3 3. uusia palveluita yli 3	Palvelupäällikkö
	Tehokkaat työllisyyspalvelut	Kunnan omien työllisyyspalveluiden yhteensovittaminen tehokkaasti TyöHämeen työllisyysalueen kanssa, kunnan omat vaikuttavat ja tehokkaat työllistämistä edistävät palvelut, nuorten työpajatoiminnan asiakasmäärät ja nuorten etenemiset koulutukseen ja työhön	Kunnan osarahoittama työttömyysetuus TA26 1. ylittyy, 2. TA26 ei ylity eikä alittuu 3. TA26 alittuu Rakennetyöttömyys laskee 1. Rakennetyöttömyys nousee 2. Rakennetyöttömyys pysyy ennallaan 3. Rakennetyöttömyys laskee Nuorten työpajatoiminnan asiakasmäärä 1. alittuu, 2. 60 nuorta, 3. ylittyy Nuorten työpajatoiminnan nuorista etenee koulutukseen 1. 40 % 2. Yli 50 % 3. yli 65 %	Palvelupäällikkö
	Kampus, vaihe II –hankkeen toteutuminen suunnitellusti	Hanke etenee urakkasopimuksen solmimisesta tavoiteaikataulun mukaisesti	1. Purkutyöt suoritettu mutta rakentaminen odottaa käynnistymistä 2. purkutyöt suoritettu ja rakentaminen käynnistynyt 3. purkutyöt suoritettu ja rakentaminen edennyt aikataulun mukaisesti	Kiinteistöpäällikkö
	Maankäytön/paikkatiedon taksan laatiminen	Maankäytön/paikkatiedon taksan valmistelu ja hyväksyntä	1. Ei toteutunut 2. valmisteltu muttei hyväksytty 3. hyväksytty	Maankäyttöpäällikkö
	Rakennus- ja paikkatietojen päivitysprojektin (RAPA) edistyminen	Rakennus- ja paikkatietojen päivitysprojektin (RAPA) edistyminen suunnitellusti	1. Valmiusaste 50-60 %, 2. valmiusaste 60-70 %, 3. valmiusaste yli 70 %	Elinvoimajohtaja/maankäyttöpäällikkö
Turvallinen ympäristö	Kiinteistöohjelman jatkajalostaminen ja toteuttaminen	Vuoden 2027 kiinteistöohjelman mukaisten töiden esivalmistelu	1. Kohteet kartoitettu ja priorisoitu kiireellisyystarpeen mukaisesti, 2. kohteet kartoitettu ja priorisoitu kiireellisyystarpeen mukaisesti sekä toimenpiteet selvitetty, 3. hankinnat valmisteltu ja hankintapäätökset tehty	Kiinteistöpäällikkö
Myönteinen yrittämiselle	Yritysyhteistyö	Suoritettut käynnit ja kyselyt, kasvun mahdollisuuksien ja esteiden tunnistaminen, tilastointi, yrittäjyyskasvatus	1. Yrityskoordinaattorin yhteydenotot ja toimenpiteet laskee 2. Yrityskoordinaattorin yhteydenotot ja toimenpiteet määrä pysyy nykyisellä tasolla 3. Taso ylittyy Yrittäjyyskasvatuksen edistäminen toimenpiteet 1. uusia toimenpiteitä 1 2. uusi toimenpiteitä 3 3. uusia toimenpiteitä yli 3	Elinvoimajohtaja/työllisyyspalvelut
Mahdollistava ilmapiiri	Rakennusvalvonnan palvelujen tuottaminen tehokkaasti	Prosessien nopeat käsittelyajat, rakentamislupa ja katselmukset	1. Käsittelyaika yli 30 arkipäivää, 2. käsittelyaika 20–29 arkipäivää, 3. käsittelyaika 0–19 arkipäivää 1. Katselmointi 11–30 arkipäivän kuluessa, 2. katselmointi 6–10 arkipäivän kuluessa, 3. katselmointi 5 arkipäivän kuluessa pyynnöstä	Johtava rakennustarkastaja

Myönteinen yhteistyölle	Suunnitellun hankintakalenterin toteuttaminen	Suunnitellun hankintakalenterin toteuttaminen täysimääräisesti	1. Hankintakalenterista toteutettu 0-50 %, 2. hankintakalenterista toteutettu 51-80 %, 3. hankintakalenterista toteutettu 81-100 %	Elinvoimajohtaja/hankintoja valmistelevat
	Yksityistieavustusten hakuprosessin kehittäminen	Hakuohjeistuksen tarkentaminen ja mahdollinen sähköinen hakutapa/lomake	1. Valmistelussa muttei toteutettu, 2. valmisteltu ja toteutettu osittain 3. valmisteltu ja toteutettu	Elinvoimajohtaja/hallintosuunnittelija

4.2.1 Elinvoimatoimialan johtaminen

Tilivelvollinen

Elinvoimajohtaja

Yleinen kuvaus

Elinvoimatoimialan johtaminen pitää sisältää toimialajohtajan, elinvoimatoimialan hallinnon sekä palvelualueiden yhteiset kustannukset sekä yhteistoiminta-alueet. Yhteistoiminta-alueisiin kuuluvat joukkoliikenne ja maaseutupalvelut.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Elinvoimatoimialan johtamisen on tarkoitus kehittää elinvoimaorganisaatiota, toimintatapoja ja osaamista, tarjota koko ajan kehittyviä työolosuhteita kaikille työntekijöille sekä edistää toimialan henkilöstön työhyvinvointia. Kehittyvä työhyvinvointi edistää työssä viihtymistä, lisää työn tuottavuutta ja mahdollistaa näin kuntalaisten paremman palvelemisen.

Elinvoimatoimialan johtaminen tukee osaltaan kaikkia toimialan palvelualueita ja -yksiköitä. Vuoden 2026 aikana on tarkoitus edelleen panostaa talouden seurantaan, erilaisten ohjeistusten ja prosessien kuvaamiseen sekä mm. Tweb-asianhallintajärjestelmän käyttöön hyödyntäen sen ominaisuuksia yhä paremmin. Tämä työ nojautuu elinvoimaohjelman tavoitteisiin. Talouden seurannan ja Twebin käytön kehittämisessä korostuu yhteistyö hallintotoimialan kanssa. Tiedonhallintamallin laatiminen ja sen syventäminen jatkuu vuonna 2026, tämä työ mahdollistaa ICT-järjestelmien pitkäjänteisen kehitystyön ja mahdollisiin muutostilanteisiin varautumisen hallitulla tavalla.

Yksityistieavustuksiin on varattu 57 000 euron määräraha (ei muutosta vuoteen 2025). Maaseutupalveluihin on varattu n. 42 000 euron määräraha (vuonna 2025 n. 45 000 euroa). Joukkoliikenteeseen on varattu 540 000 euron määräraha (vuonna 2025 583 000 euroa). Vuoden 2026 määräraha on arvioitu tilinpäätöksen 2024 pohjalta. Lisäksi Hattula-Kiinteistöt Oy:ltä ostettavaan asumisneuvontapalveluihin on varattu 14 000 euron määräraha.

Kunnanvaltuustossa 21.5.2025 (§ 28) hyväksytyn elinvoimaohjelman implementointi eli käytäntöön jalkauttaminen jatkuu määrätietoisesti myös vuonna 2026. Elinvoimaohjelman keskeisiin elinvoimatekijöihin kiinnitetään jokaiseen erityistä huomiota. Hattulan vahvuudeksi elinvoimaohjelmassa on todettu kunnan erin-

omainen sijainti, hyvä työvoiman saanti, seudullinen sijoittumisvaihtoehto, so-piva kuntakoko, suorat yhteydet päättäjiin, luonnonmukaisuus ja viihtyisä asuinympäristö. Keskeisiä elinvoimatekijöitä ovat yhteistyö ja verkostot, resurs-sitehokkuus, yrittäjyys ja liiketoiminta, sijainti ja maankäyttö, kehittyvä palvelu-tuotanto ja uudet kehitysaloitteet. Elinvoimaohjelmassa maankäytön ja kaavoi-tuksen asioiden edistämisen lisäksi merkittävinä kehitysalueina on toiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden lisääminen, missä digitalisaatiolla on keskeinen rooli. Tämän lisäksi huomiota kiinnitetään verkostoitumisen ja palvelujen keh-itämisen mahdollisuuksiin ja sidosryhmäyhteistyöhön.

Sidosryhmäyhteistyössä ja palvelutuotannossa elinvoimatoimialan merkittäviä kumppaneita ovat mm. alkavien yrittäjien ja yritystoiminnan tukena oleva Hä-meen Uusyrityskeskus Ry sekä Kiertokapula Oy ja HS-Vesi Oy. Yhteistyötä pai-kallisten yrittäjien kanssa halutaan kehittää ja tämä tapahtuu mm. viestintää, oppilaitosyhteistyötä ja koordinoitua kehittämällä. Toiminnan kehittämisessä innovatiivisten kehitysideoiden ohella huomiota tarjolla oleviin julkisiin rahoi-tusmahdollisuuksiin, joiden kartoittamiseksi elinvoimatoimiala on mm. kytkey-tynt seudulliseen Rahoitusagentti-hankkeeseen.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Työn tehokkuutta pyritään lisäämään järjestelmäkehityksen ja esimerkiksi asi-anhallintajärjestelmän paremman hyödyntämisen kautta sekä järjestelmätieto-ten laatua parantamalla.

Esitetyt henkilöstöressurssin muutokset

Ei esitettyjä muutoksia.

Keskeiset tunnusluvut

	TP2023	TP2024	TA2025	TA2026
tieavustusten määrä	57 000	57 000	57 000	57 000

4.2.2 Rakennetun ympäristön palvelut

Tilivelvollinen

Elinvoimajohtaja, johtava rakennustarkastaja, infrapalvelupäällikkö, maankäyt-töpäällikkö

Yleinen kuvaus

Infrapalvelut

Infrapalveluiden palveluyksikkö vastaa liikenneväylien, puistojen, liikun-tapaikkojen, erityisalueiden ja varikkopalveluiden kehittämisestä sekä yl-läpidosta. Lisäksi palveluyksikköön sisältyy vesihuolto. Vuoden 2025 alussa palveluyksikköön siirrettiin myös taajamametsät.

Liikuntapaikkojen investointeihin ja hankintoihin liittyvä päätöksenteko on lii-kuntatoimen vastuulla ja niiden rakentamisesta ja hoidosta sovitaan ennalta

yhteisesti infrapalveluiden kanssa. Liikuntapaikkojen hoidon tasosta, käytöstä ja periaatteista päätetään myös yhdessä liikuntatoimen kanssa.

Maankäytön palvelut

Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu sekä niihin liittyvä asiakaspalvelu ovat keskeinen ohjauksen ja kehittämisen väline kunnan toiminnassa. Maankäytön palveluyksikkö pitää sisällään myös paikkatiedon. Maapolitiikan toteutus sekä maankäytön suunnittelu, kaavoitus ja tonttipalvelut ohjaavat merkittäväällä tavalla kunnan kehittymistä. Yhdessä ne muodostavat työvälineen, joka edesauttaa kunnan perustehtävien järjestämistä sekä luo edellytyksiä kuntastrategian toteutumiselle ja kunnan elinvoimaisuuden myönteiselle kehittymiselle. Keskeinen tavoite on, että kunnassa on tarjolla laadukkaita asuin- ja yritystoiminnan tontteja monipuolisesti siten, että tonttivaranto turvaa tarjonnan pitkäjänteisesti. Maankäytön palveluiden tehtävänä on lisäksi poikkeamishakemusten valmistelu.

Rakennusvalvonta

Viranomaisjaoston ja rakennusvalvonnan palveluyksikön tavoitteena on edistää turvallisen, terveellisen ja viihtyisän rakennetun ympäristön muodostamista suunnitelmien, tarkastusten, neuvonnan ja ohjauksen sekä rakennustyön ja rakennetun ympäristön valvonnan ja hyvän asiakaspalvelun avulla.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Infrapalvelut

Kunta huolehtii asemakaava-alueidensa katujen ja kevyenliikenteen väylien kunnossapidosta. Hoidettavaa katuverkkoa on noin 75 km ja kevyenliikenteen väyliä noin 20 km.

Kunnallistekniikan osalta hulevesijärjestelmän kehittäminen jatkuu vuonna 2026. Tähän on varauduttu investointisuunnitelmassa.

HS-Veden kanssa yhteistyössä tehtävän Katualueiden saneeraus vesihuoltoinvestointien yhteydessä -investoinnin suunnittelu on tehty vuonna 2024 (Parolantie, Viertotie, Urheilukentäntie ja Punojantie) ja hankkeen toteutus Viertotien, Urheilukentäntien ja Punojantien osalta on tarkoitus toteuttaa valmiiksi vuonna 2026. Tähän on varauduttu investointisuunnitelmassa.

Mierolan vanhan sillan korjaussuunnitelma on tehty vuonna 2024. Kuntotarkastuksen mukaan Mierolan vanhan sillan korjaus on tehtävä viimeistään vuonna 2026. Sillan korjaus kilpailutetaan vuoden 2025 loppussa ja toteutetaan vuonna 2026. Tähän on varauduttu investointisuunnitelmassa.

Hattulantien päällystekorjauksen toinen osa toteutetaan vuonna 2026. Tähän on varauduttu investointisuunnitelmassa.

Katuvalaistuksen uudistaminen led-valoiksi on tarkoitus kilpailuttaa ja aloittaa syksyllä 2025. Uudistaminen jatkuu vuonna 2026. Tähän on varauduttu investointisuunnitelmassa.

Terätietä korjataan kunnan omajohtoisena työnä vuonna 2026. Terätielle rakennetaan hulevesilinja ja samalla katua saadaan levennettyä. Nykyisellään katu ei palvele alueella sijaitsevaa pienteollisuutta riittävästi. Vuonna 2026 myös Vähänummentien päällyste Merventien päässä uusitaan. Kanungin ja Kotirinteen katualueiden rakentamista jatketaan asuinrakentamisen edistymisen mukaisesti. Näihin on varauduttu investointisuunnitelmassa.

Elinvoimaohjelman näkökulmasta vuoden 2026 toimenpiteet kohdentuvat kunnan keskeisten alueiden kehittämisen ja ylläpitämisen perustetävään. Palvelujen kehittämistä ja digitalisointia edistää infraomaisuuden hallintaan tarkoitetun rakennetun ympäristön perustietojärjestelmän inframoduulin käyttöönotto, johon on varauduttu käyttötaloudessa. Yhteistyötä kehitetään ja syvennetään hankintasopimussuhteiden kautta muotoutuneiden yhteistyökumppanuuksien kanssa. Joukossa on paljon paikallisia yrityksiä. Työtehtäviä ja tiedolla johtamista kehitetään jatkuvana työnjohdollisena prosessina.

Keskuskentän jääkiekkokaukalo on tarkoitus uusida vuonna 2026. Vanha kaukalo on tullut elinkaarensa päähän. Kaukalon uusimiseen on varauduttu investointisuunnitelmassa.

Maankäytön palvelut

Rakennus- ja paikkatietojen päivitysprojekti (RAPA) jatkuu vuonna 2026 suunnitellusti. Projekti sisältää maastokäynnit kaikilla kunnan alueella sijaitsevilla kiinteistöillä sekä kattavan tietojärjestelmä tietojen päivittämisen rakennus- ja paikkatietojen osalta. Tämä projekti tarjoaa merkittävän panoksen kantakartan ajantasaistamiseen ja tukee kunnallisia teknisiä toimintoja. Tietojen laadun parantamisella on myös merkittäviä positiivista vaikutusta kiinteistöverokertymään, joka ei kuitenkaan näy elinvoimatoimialan talousarviossa.

Kunnassa on vireillä yhteensä 11 erilaista kaavahanketta 24.9.2025 tilanteen mukaan. Näihin sisältyy kaksi osayleiskaavaa (Lepaan suunnan osayleiskaavaa koskeva valitus on hallinto-oikeuden käsittelyssä, toinen vireillä oleva on Niinmäen tuulivoimaosayleiskaava) sekä useita asemakaavoja eri laajuuksilla. Vuoden 2025 syksyllä odotetaan vielä Pelto-Orvokin asemakaavan ja Lehijärven–Armijärven osayleiskaavamuutoksen vireilletuloa, joiden myötä kokonaismäärä nousee 13. Kaavojen sisältö laaditaan eritasoisten konsulttitöiden avulla, ottaen huomioon suunnitelmien laajuus ja kunnan henkilöstöresurssit. Pelto-Orvokin asemakaava tullaan laatimaan omana työnä.

Vuonna 2026 kaavoituksen painopisteenä on edistää vireillä olevien asemakaavojen ja yleiskaavojen prosesseja sekä saavuttaa hyväksyntä ja lainvoimaisuus niille kaavoille, joiden tilanne on riittävän edistynyt. Samalla on tarve purkaa kertynyttä kaavoitusvelkaa – kunnassa on useita vanhentuneita asemakaavoja, jotka edellyttävät ajantasaistamista. Vuoden aikana keskitytään erityisesti lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, ja resurssien kohdentamisessa pyritään priorisoimaan niitä kaavatöitä, jotka ovat erityisellä tavalla yleisen edun mukaisia. Kaavoitustyössä painopiste siirtyy kunnan omistamien alueiden asemakaavoitukseen. Tällä pyritään varmistamaan tonttituotannon ennakoitavuus ja riittävyys sekä varautumaan ajoissa RYHTI-lainsäädännön mukaisiin tiedonhallintavelvoitteisiin.

Lehijärven–Armijärven osayleiskaavatyö on käynnissä ja sen on suunniteltu valmistuvan vuonna 2027. Yleiskaavatyön kokonaiskustannukset jakautuvat noin kahdelle vuodelle ja perustuvat hehtaarihinnotteluun, joka on arvioitu Lepaan suunnan osayleiskaavatyön pohjalta. Tarkkojen kustannusten arvioiminen voi kuitenkin olla haastavaa, koska selvitystarpeet ovat vaikeasti ennakoitavissa johtuen kaava-alueen suuresta pinta-alasta ja työn laajuudesta, kuten havaittiin Lepaan suunnan osayleiskaavatyössä.

Kunnan rakennetun ympäristön kehittämiseksi pitkäjänteinen maanhankinta on olennaista.

Maankäytön palvelut edistävät yleiskaavoitusta elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaisesti. Elinvoimaohjelman ohjaamana maankäyttö ja kaavoitus tuetaan yrittäjien ja yritystoiminnan kehittymistä, mikä tapahtuu palvelemalla toimitila- ja sijaintipäätöksiin liittyvien kysymysten ratkaisemisessa. Maakuntakaavan valmisteluun osallistutaan aktiivisesti. Kunta on ilmoittanut Hämeen liiton edunvalvontalistalle seuraavat: Mervin teollisuusalueen moottoriteliittymä, tie 3061 (Rahkoila-Tyrväntö) turvallisuuden parantaminen (pyörätie ja katuvalaistus) ja Katalina Paroinen / Tiiriö "Radanvarsitie"-tieyhteys. Keskeisten kylien ja alueiden on aina huomion kohteena kaavoituksessa. Digitalisaatiokehitys ja tietojärjestelmätietojen laadun parantaminen mahdollistavat rakennetun ympäristön perustietojärjestelmän kaavoitusmoduulin käyttöönoton sekä mm. kaavakarttojen laadinnan omana työnä. Vuonna 2025 kehitetyn ja käyttöönotetun palveluyhdyksen kautta toimitetaan jatkossa kaava-aineistot valtakunnalliseen RYHTI-tietojärjestelmään uudistuneen lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Vireille tuleva Peltö-Orvokin asemakaava toimii pilottihankkeena. Perustietojärjestelmän tietojen laadun parantaminen lisää koko ajan paikkatieto- ja karttapalveluihin pohjautuvien palvelujen kehittämisen potentiaalia. Yhteistyötä lisätään muiden kuntien ja järjestelmätoimittajien kanssa mahdollisuuksien mukaan. Päämääränä on selvittää koko ajan maksullisten palvelujen tuottamista ja käyttöönottoa.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toiminnan painopiste säilyy lakiperusteisten palvelujen tuottajana. Muutokset toiminnassa liittyvät keskeisesti lainsäädännöllisiin muutoksiin lupaprosesseissa mm. RYHTI-lainsäädännön velvoittamana.

Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksutuottojen on ennakoitu vuonna 2026 olevan 38 000 euroa (vuoden 2025 talousarviossa 80 000 euroa). Vuoden 2026 tuotto on arvioitu vuoden 2026 toteuman perusteella.

Kaava-alueiden ulkopuolella sovellettavan rakennusjärjestyksen päivityksessä varmistetaan RYHTI-lainsäädännön muutosten aiheuttamat soveltamis- ja päivitystarpeet.

Edellisten vuosien keskeisenä tehtävänä ollut keskeneräisten lupa-asioiden jonon purkaminen on edistynyt suunnitelman mukaisesti ja työtä jatketaan. Suoritettujen toimenpiteiden ohella järjestelmätiedot päivitetään ajan tasalle. Myös tällä on positiivinen vaikutus kunnan kiinteistöverokertymään. Tehtävää hoitaa pääasiallisesti valvontainsinööri.

Elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaisesti ja maankäytön palveluiden ohella rakennusvalvonta tukee yritysten toimitila- ja sijaintipäätöksiin liittyvien kysymysten ratkaisemista palveluna tiiviissä yhteistyössä kaikkien yrittäjien, kunta-laisten ja paikkakunnalle suuntaavien uusien yrittäjien ja ihmisten kanssa. Digitalisaatiokehitystä edistetään rakennetun ympäristön perustietojärjestelmän käyttöä tehostamalla yhteistyössä muiden rakennetun ympäristön palvelualueen yksiköiden ja ICT-palvelualueen kanssa.

Hattulan kunnassa ei ole voimassa olevia ympäristönsuojelumääräyksiä. Hämeenlinnan kaupungin kanssa yhteistyössä on määrä laatia ympäristönsuojelumääräykset ja tavoitteena on lainvoimainen päätös vuoden 2026 aikana.

Hämeenlinnan kaupungilta ostettaviin ympäristönsuojelupalveluihin on varattu 75 000 euron määräraha (ei muutosta vuoteen 2025). Hämeenlinnan kaupungilta ostettaviin ympäristöterveydenhuollon palveluihin on varattu 174 000 euron määräraha (ei muutosta vuoteen 2025).

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Infrapalvelut

Infrapalveluiden talouden tasapainottamiskeinot tarkoittavat käytännössä palveluasteen alentamista. Kaikki infrapalveluiden vastuulle kuuluvat hoidettavat kohteet tullaan kartoittamaan, niiden käyttöaste ja tarvetta vasten peilattava tarkoituksenmukaisuus tullaan arvioimaan järjestelmällisesti, mikä edelleen mahdollistaa kohteiden eli palveluvalikoiman luokittelun ja kustannustehotomista kohteista joko luopumisen kokonaan tai niiden järjestelyn uudella tavalla.

Trimble Locukseen lisätään infra-osio, joka tulee helpottamaan infrapalveluiden kohteiden hallintaa ja siten auttaa järkiperäistämään ja tehostamaan toimintaa. Kehitystyö ja implementointi vaatii oman aikansa ennen kuin kaikki hyödyt alkavat realisoitua käytännössä.

Maankäytön palvelut

Talouden tasapainotuskeinona on maankäytön palvelujen (sis. paikkatieto) tuotteistaminen ja palveluhinnaston laatiminen. Myös toiminnan tehostamisella ja suunnittelemalla aiempaa yksityiskohtaisemmin itse suoritettavien ja ostopalveluina suoritettavien tehtävien jakoa voidaan saada aikaan resurssitehokkuuden paranemista ja konkreettisia säästöjä. Kaavoitusprosessien aiempaa yksityiskohtaisempi ja ennakoivampi suunnittelu mahdollistaa myös resurssitehokkuuden paranemista kaavaprozsessien lyhenemisen ja kokonaistyömäärien vähenemisen kautta. Kaavamoduulin käyttöönotolla pyritään myös työn tehokkuuden paranemiseen.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta tekee tiivistä yhteistyötä ICT-palvelualueen kanssa toiminnan ja rakennusvalvonnan perustietojärjestelmän (Trimble) kehittämiseksi. Digitaalisen toimintakulttuurin kehittyminen, digitaalisten työkalujen tehokas käyttö, tarkoituksenmukaiset prosessit, selkeät ohjeistukset ja neuvonta vähentävät työmäärää siten, että rakennusvalvonta pystyy tuottamaan laadukkaat palvelut asiakkaille kolmen henkilön voimin. Tiimityöskentelyä kehitetään. Lisääntyvä ja toimiva digitalisaatio rakennusvalvonnan toiminnassa tulee vähentämään henkilöstötarvetta lähivuosina, jollei rakentamislupaa tarvitsemattomien rakennusten tai rakennelmien riitatapaukset tai jälkiluvitukset lisäänty samaan aikaan merkittävästi.

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Infrapalvelut

Työnjohtaja tulee eläköitymään vuoden 2026 aikana, mutta uutta henkilöä ei tässä yhteydessä tulla rekrytoimaan. Kesäkaudeksi esitetään palkattavaksi määraaikaista harjoittelijaa.

Rakennusvalvonta

Ei esitetä muutoksia. Irtisanottu rakennustarkastaja jatkaa työssään hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti.

Maankäytön palvelut

Maankäytön palveluissa on ollut edellisinä vuosina henkilöstövajetta ja rekrytointihaasteita. Maankäytön palvelut pitävät sisällään myös paikkatiedon. Palveluyksikön toiminta, palveluiden tuottaminen ja toiminnan kehittäminen on mitoitettu vuonna 2025 organisatorisesti viiden käytettävissä olevan henkilöresurssin mukaan ja resursoinnin on todettu olevan riittävä. Irtisanottu kaavoituspäällikkö jatkaa työssään hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti.

Kesäkaudelle esitetään palkattavaksi kesäharjoittelija, jonka työpanos on suunniteltu jaettavan maankäytön ja paikkatiedon välille.

Keskeiset tunnusluvut

Infrapalvelut

	TP2023	TP2024	TA2025	TA2026
hoidettavat kaavatiet (m)	75 000	76 000	76 000	76 000
hoidettavat kevyen liikenteen väylät (m)	21 000	22 000	21 000	21 000
leikkipuistot (lkm)	17	18	17	17
hoidettavat urheilukentät (lkm)	19	19	19	19
uimarannat (lkm)	5	5	5	5
venepaikat (lkm)	143	143	143	143

Maankäytön palvelut

Maankäyttö	TP 2023	TP 2024	TA2025	TA 2026
Valmistuneet (lkm)				
asemakaavat	0	0	2	2
ranta-asemakaavat	0	0	1	1
yleiskaavat	0	1	1	0
Uudet rakennuspaikat				
Tonttivaranto (lkm)				
pientalopaikat	60	43	80	80
rivialopaikat	16	19	10	10
elinkeinorakennuspaikat	20	22	24	24
Pohjakartta				
Taajamassa päivitettyt katualueet (ha)				200
RAPA:ssa rakennuksia kantakartalle (ha alue)				8 000

Kunnan maa- ja metsäomaisuus

	TP2023	TP2024	TA2025	TA2026
peltoa (ha)	75	75	75	75
metsää (ha)	435		420	420
puun myynti (m ³)			660	660

Rakennusvalvonta

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA2026
rakentamisluvat (aiemmin rakennus- ja toimenpideluvat (lkm))	173	116	100	80
katselmukset (lkm)	422	414	400	300

4.2.3 Kiinteistö- ja tukipalvelut

Tilivelvollinen

Kiinteistöpäällikkö

Yleinen kuvaus

Kiinteistö- ja tukipalveluiden toimialue vastaa kunnan kiinteistö-, siivous- ja ateriapalveluista. Kiinteistöpalvelut vastaavat kunnan kiinteistöjen ylläpidosta, rakennuttamisesta ja rakentamisesta, peruskorjauksesta sekä teknisestä kunnossapidosta. Tukipalveluiden tavoitteena on toimia kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti ammattitaitoisen ja monipuolisen henkilöstön voimavarat yhdistäen. Siivouspalvelut vastaavat kunnan toimitilojen puhtaudesta ja viihtyvyydestä. Ateriapalvelut vastaavat kunnan koulujen ja päiväkotien aterioiden tuottamisesta sekä henkilöstön ateriapalveluista. Ateriapalveluiden valmistuskeittönä toimii Parolan koululla sijaitseva keskuskeittiö.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Kiinteistöpalvelut

Parolan kampus, vaihe II:sen rakentaminen on tarkoitus käynnistyä kevään 2026 aikana, hankkeen kesto on noin kaksi vuotta. Lisäksi uudisrakennuksen tieltä puretaan osa nykyisestä A-rakennuksesta.

VENI Energia Oy on kilpailuttanut Hattulan kunnan sähköenergian hankinnan. Kilpailutuksella on saatu energian hinta ennustettavaksi. Energian hinnan ennakoidaan pysyvän kohtuullisena.

Pappilanniemen kunnanvirastorakennuksen ylläpitoon, saneeraukseen ja käyttötarkoituksen laajentamiseen liittyvät rakennustekniset yksityiskohdat ja kustannusvaikutukset on kartoitettu vuoden 2025 aikana. Käyttötarkoituksen laajentamista on selvitetty koulukäyttöön. Valmistelussa tuotettu informaatio mahdollistaa virastotalon tulevaisuutta käsittävien vaihtoehtojen vertailun päätöksenteon tueksi. Kiinteistöohjelmassa Pappilanniemen virastotaloa ei huomioidu kunnan kiinteistökannan korjausvelan kustannusvaikutuksia laskettaessa, kiinteistö pitää tarkastella ja siitä on tehtävä hallinnolliset päätökset näin ollen omana erityistapauksenaan.

Kunnan ulospäin vuokraamien tilojen vuokratuotot tulevat vähenemään merkittävästi vuosien 2026–2027 aikana johtuen hyvinvointialueen (OmaHäme) omista toimitilajärjestelyistä. Mahdollisille vapautuville tiloille uusien vuokrausten löytäminen on haasteellista ja asia tulee huomioida tulevassa taloussuunnittelussa. Laskevat vuokratuotot vaikuttavat merkittävästi elinvoimatoimialan ja koko kunnan talouteen.

Kiinteistöohjelman uudistaminen ja implementointi käytäntöön tapahtuu elinvoimaohjelmassa asetetun tavoitteen mukaisesti. Kiinteistöohjelman saneerausohjelmien toteuttamiseen on tarkoitus rekrytoida toimeen tarkoituksen mukaisen osaamisen omaava asiantuntija hankevastaavaksi. Vuonna 2026 on

tarkoituksena valmistella seuraavan vuoden saneerauskohteet, hankkeet ja toteuttaa kilpailutukset. Käyttötaloudessa on varauduttu purkukustannuksiin 85 000 eurolla vuonna 2026. Talousarviovuoden aikana on suunniteltu purettavaksi Myllytie 9 (omakotitalo), Tuulia-kodin matala osa sekä kampusalueen A-rakennuksen A- ja B-osat osittain. Kampusalueen purkutyöt on otettu huomioon investointisuunnitelmassa kampus, vaihe II –hankkeen kustannuksissa.

Elinvoimaohjelman tavoitteen mukaisesti yhteistyötä kehitetään ja syvennetään hankintasopimussuhteiden kautta muotoutuneiden yhteistyökumppanuuksien sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Investointisuunnitelmassa vuodelle 2026 on huomioitu työllisyyspalveluiden ja liikunta- ja nuorisotoimen tilamuutokset.

Siivouspalvelut

Toiminnan painopiste vuodelle 2026 on huolehtia kiinteistöjen puhtaanapidosta, kestävästä kehityksestä puhtaanapidon toimin. Kehitämme työskentelymenetelmiä keskittyen työtapoihin, työkykyyn ja -hyvinvointiin. Työn oikea-aikainen tekeminen henkilöstöressurssien mukaisesti on keskiössä.

Elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaisesti työn tuottavuuden kehittämiseksi on suunniteltu siivousrobotiikan hyödyntämistä. Käyttösuunnitelmassa on varattu 13 200 euron määräraha robotin vuokraukseen.

Ateriapalvelut

Toiminnan painopiste myös vuonna 2026 keskittyy ensisijaisesti sivistyksen ja varhaiskasvatuksen ruokapalveluiden tuottamiseen. Toiminnan keskittäminen vain sivistyksen ja varhaiskasvatuksen asiakkaisiin on antanut ja antaa mahdollisuuden uusien ruokalistojen suunnitteluun kohdennetusti näille asiakasryhmille ravitsemus- ja ruokasuositusten mukaisesti määrärahojen puitteissa. Tehtäviä, työnkiertoa ja työolosuhteita kehitetään jatkuvasti työn tehokkuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Kiinteistöpalvelut

Rakennusten lämmityskausien aikaisia lämpötiloja tullaan edelleen tarkkailemaan ja vähällä käytöllä olevien tilojen lämpötilaa tullaan laskemaan. Vanhojen valaisimen vaihtoa tullaan jatkamaan, jotta sähköenergian kulutusta saadaan edelleen laskemaan. Kiinteistöohjelman mukaiset purkutyöt suoritetaan ohjelman mukaisesti, jotta tavoitteeksi asetetut säästöt energiakustannuksissa on mahdollista saavuttaa.

Siivouspalvelut

Automaation mahdollistama työn tuottavuuden lisäys tarjoaa mahdollisuuden henkilöressurssien käytön kriittiselle tarkastelulle, mitä tullaan tekemään automaation käyttökokemuksien ja siihen pohjautuvan analysoinnin perusteella.

Ateriapalvelut

Työn tehokkuutta pyritään kehittämään.

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Kiinteistöpalvelut

Esitetään uutta rekrytointia: kiinteistöohjelman hankevastaava. Nimike päivitetty. Lomasijaistus/harjoittelija on huomioitu henkilöstökuluissa.

Ateriapalvelut

Ei esitettyjä muutoksia.

Siivouspalvelut

Ei esitettyjä muutoksia.

Keskeiset tunnusluvut

Kiinteistöpalvelut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Kunnossapidettävät ja hoidettavat kiinteistöt (m ²)	30 000	31 400	48 960

Vuoden 2025 luvussa on huomioitu kampus, vaihe 1 -hankkeen myötä lisääntyneet neliöt sekä vuoden 2026 luvussa on huomioitu kaikki kiinteistöohjelmassa olevat rakennukset.

Siivous- ja ateriapalvelut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
siivottava ala (m ²)	29 500	29 500	29 500
valmistettavat ateriat (lkm)	475 000	496 000	500 000

4.2.4 ICT-palvelut

Tilivelvollinen

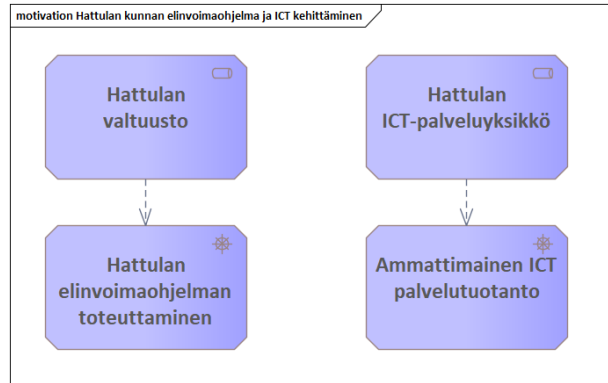
Tiedonhallintapäällikkö

Yleinen kuvaus

Palvelualue vastaa kunnan ICT-palveluista ja tiedonhallinnasta sekä niiden koordinoinnista yhdessä ulkoisten palveluntarjoajien kanssa. Kunta toimii sopimukseen ja vastuunjakoihin perustuvassa yhteistyössä mm. Kuntien Tiera Oy:n kanssa sekä hallinnoi suoraan osaa ohjelmistoista sekä verkoista verkko- ja ohjelmistotoimittajien kanssa. Palvelualue vastaa kunnan ICT-toiminnan kokonaiskehittämisestä.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

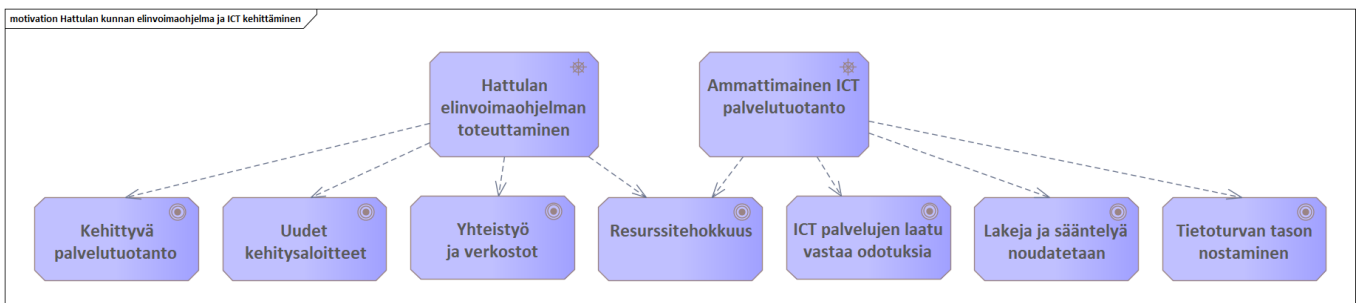
Vuoden 2026 aikana ICT-palveluyksikköön kohdistuu muutoksen tarve sekä kunnanvaltuuston hyväksymän elinvoimaohjelman että ICT-yksikön laatimien tavoitteitten takia.



Kuva 1 ICT yksikön muutoksen ajurit

Palvelualueen muutokseen vaikuttavat sekä elinvoimaohjelman tavoitteet että palveluyksikössä havaitut tarpeet kehittää ICT-palvelutuotantoa entistä ammattimaisemmalle tasolle, kuten edellä olevassa kuvassa on esitetty.

Näistä kahdesta muutosajurista voidaan johtaa palvelualueelle tavoitteet, jotka on vastaavasti kuvattu alla olevassa kaaviossa.



Kuva 2 ICT palvelualueen muutoksen tavoitteet perustuen muutosajureihin

Hattulan kunnan elinvoimaohjelmassa on tunnistettu useita elinvoimatekijöitä, joista alla listatut ovat ICT-palveluyksikölle keskeisimpiä:

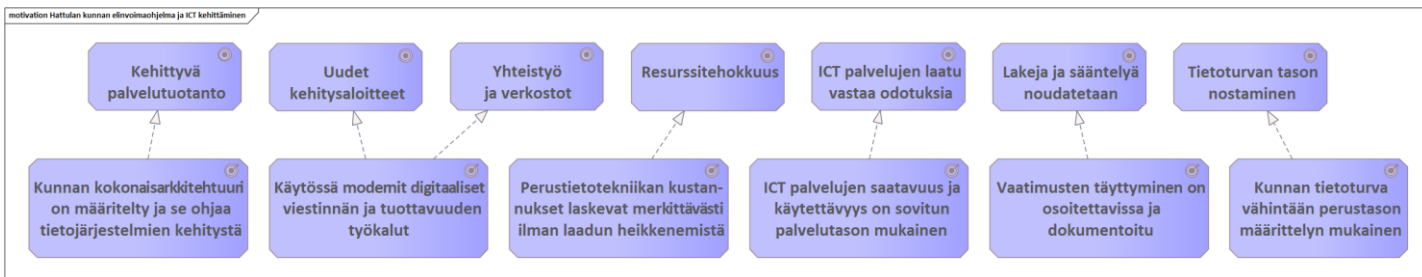
- Kehittyvä palvelutuotanto
- Uudet kehitysaloitteet
- Yhteistyö ja verkostot
- Resurssitehokkuus

Ammattimaisen ICT-palvelutuotannon näkökulmasta yksikölle asetetut muutoksen tavoitteet ovat seuraavat:

- ICT-palvelujen laadun saattaminen vastaamaan käyttäjien odotuksia
- Lakien ja sääntelyn noudattaminen
- Kunnan tietoturvan ja tietosuojan tason nostaminen

Tavoitteiden saavuttamista tulee voida mitata tulostittareilla:

- Kehittyvän palvelutuotannon tavoitetta voidaan edistää määrittelemällä kunnalle lakisääteisen tiedonhallintamallin mukainen nykytilan kuvaus, sekä (kokonaisarkkitehtuurin menetelmin) tavoitetilan kuvaus kunnan kehittämisen tueksi. Kunnan toimintaa ja tietojärjestelmien kehitystä tulee määrittelyjen jälkeen ohjata tavoitetilan mukaiseksi.
- Kehitysaloitteiden, sekä yhteistyön ja verkostojen tukemiseksi kunnalla tulee olla käytössä modernit digitaaliset viestinnän ja tuottavuuden työkalut.
- Kunnan resurssitehokkuutta parannetaan perustietotekniikan kustannuksia pienentämällä. Perustietotekniikan palvelujen laatua ei tule kuitenkaan heikentää.



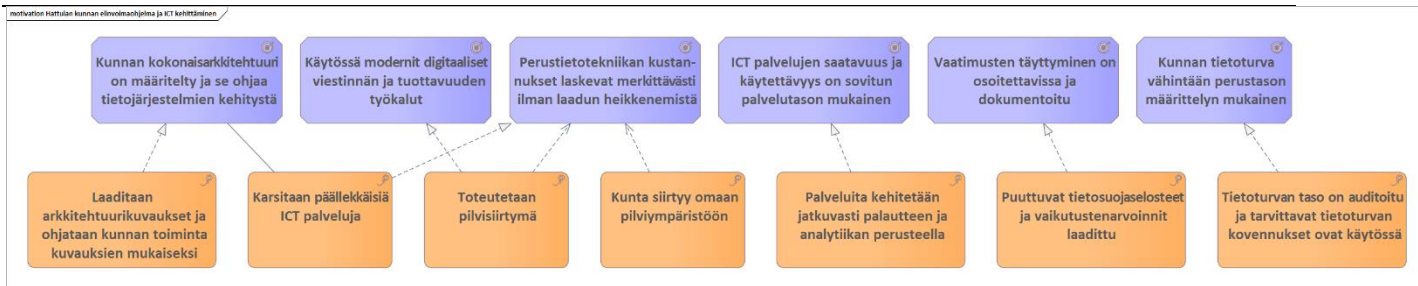
Kuva 3 ICT muutoksen mittarit

- Kunnan ICT-palvelujen laadussa on ollut liiallista vaihtelua aiempina vuosina. Tulevaisuuden tavoitteena tulee olla tasaisempi laatu, jotta turvataan ICT-palvelujen saatavuus ja käytettävyys sovitun palvelutason mukaisesti.
- Kunnan tiedonhallintoa sääntelee monet lait ja asetukset. Näiden asettamien vaatimusten täytyminen tulee pystyä osoittamaan dokumentoidusti.
- Kunnan käytössä olevan ICT-infrastruktuurin ja järjestelmien tietoturva, tulee olla vähintään perustason mukainen. Määrittelyssä voidaan hyödyntää esimerkiksi Traficomien määrittelyjä tietoturvan tasoista.

Kun yllä kuvatut muutoksen mittarit ovat tiedossa, voidaan tunnistaa tarvittavat toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi, jotka on vastaavasti kuvattu alla.

Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan toimenpiteinä:

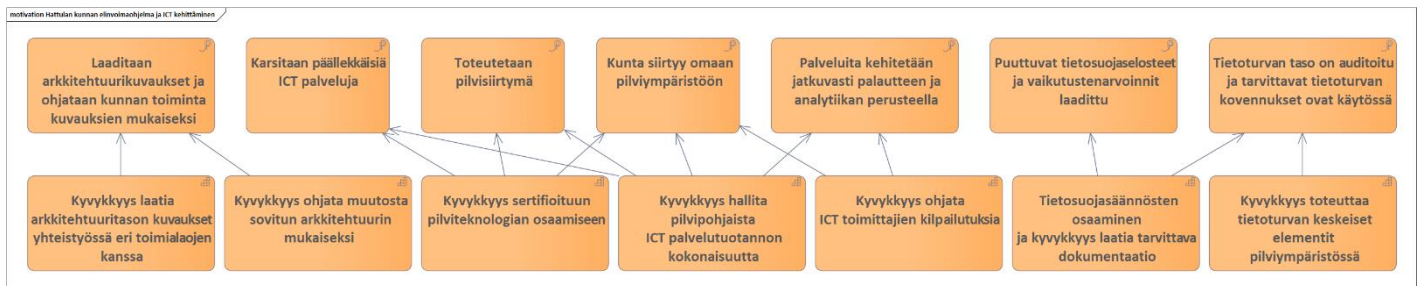
- Kokonaisarkkitehtuurin mukaiset kirjalliset kuvaukset nyky- ja tavoitetilasta.
- Kunnan toiminnan ohjaaminen arkkitehtuurikuvausten mukaiseksi.
- Päällekkäiset ICT-palvelut tulee karsia, jotta saavutaan kustannusten laskua. Kokonaisarkkitehtuurin tulee ohjata päällekkäisyyksien karsimiseen.
- Pilvisiirtymän toteuttaminen auttaa siirtymään moderneihin viestinnän ja tuottavuuden työkaluihin, sekä laadun parantamisessa.



Kuva 4 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

- Kunta siirtyy seudullisesta kokonaisuudesta omaan Microsoft 365-ympäristöön, joka mahdollistaa perustietotekniikan palvelujen vaatimien muutoksien toteutuksen tavoiteltaessa alemmaa kustannustasoa.
- ICT-palvelut tulee olla jatkuvan kehittämisen kohteena perustuen palautteeseen ja analytiikkaan.
- Lain vaatimuksen mukaiset tietosuojaselosteet ja vaikutusten arviot tulee olla laadittuna, jotta kunnan toiminta on lain vaatimusten mukainen.
- Tietoturvan nykytila tulee auditoida ja koventaa perustason tietoturvan mukaiseksi.

Jotta palvelualue voi toteuttaa edellä mainitut toimenpiteet, sillä tulee olla alla kuvattavat kyvykkyudet.

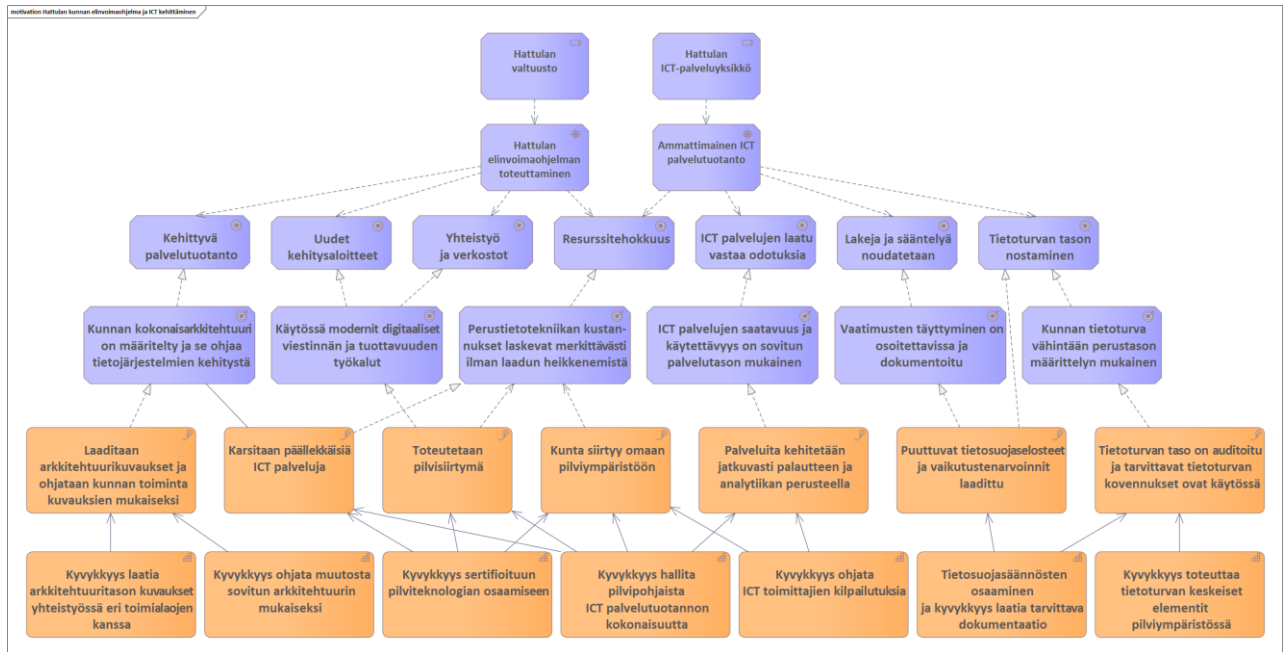


Kuva 5 Kunnan ICT palvelujen tarvitsemat kyvykkyudet tavoitteiden toteuttamiseksi.

ICT-palvelut tarvitsee tiettyjä kyvykkyksiä, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa:

- Tarvitaan kyvykkyys laatia kokonaisarkkitehtuurin mukaisia kuvauksia nykytilasta, vaihtoehtoista ja tavoitteista yhteistyössä kunnan eri toimialojen kanssa.
- Arkkitehtuurin määritysten lisäksi tarvitaan kyvykkyys ohjata muutosta sovitun arkkitehtuurin mukaiseksi.
- Kunnassa täytyy olla sertifioitua ammatillista osaamista uuden pilviteknologian alueella pilvisiirtymän jälkeisessä ajassa, sekä kyvykkyys hallita pilvipohjaista ICT-palvelutuotantoa kokonaisuutena.
- ICT-palveluilla tulee olla kyvykkyys ohjata ICT-toimittajien kilpailutuksia.
- Sääntelyn vaatimuksien toteuttamiseksi kunnalla tulee olla tietosuojasäännösten osaamista ja kyvykkyys laatia sääntelyn mukainen dokumentaatio.
- ICT-palveluilla tulee olla myös kyvykkyys toteuttaa tietoturvan keskeiset elementit pilvisiirtymän jälkeisessä ympäristössä.

ICT palvelualueen muutos voidaan kokonaisuutena kuvata alla olevalla kaavilla.



Kuva 6 Kokonaiskuva ICT-palvelujen muutoksen tavoitteista ja tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista kyvykkyyksistä.

Yllä oleva kaavio kuvaa, kuinka ICT palvelualueen muutoksen ajureina toimivat kunnan valtuuston hyväksymä elinvoimaohjelma, sekä tarve toteuttaa ICT palvelutuotanto ammattimaisesti. Näiden ajureiden avulla voidaan johtaa palvelualueen muutoksella tavoitteet, mittarit, toimenpiteet, sekä tarvittavat kyvykkydet muutoksen toteuttamiseksi.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Tiedonhallintamallin yhteydessä laadittavat kehittämisen kuvaukset kokonaisarkkitehtuurin mukaisesti tukevat palveluiden, prosessien, järjestelmien ja tietovarantojen riippuvuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Mallin avulla voidaan tunnistaa erilaisia kehittämisen vaihtoehtoja, kuten järjestelmien integrointi, prosessien automatisointi ja tietovarantojen yhdistäminen, joilla pyritään kustannustehokkaisiin ratkaisuihin.

Hattulan kunta siirtyy syksyllä 2025 muutoshankkeen myötä Tieran konesalien seudullisesta ympäristöstä omaan pilviympäristöön. Näin perustietotekniikan palvelut erotetaan seudullisesta jaetusta ICT-infrastruktuurista ja Tieran konesali-infrasta. Muutoksen myötä seuraavien vuosien aikana voidaan järjestää ICT-palvelutuotanto uudelleen ilman riippuvuutta tiettyyn palveluntuottajaan.

Sivistystoimen ICT-kustannuksia voidaan vähentää ottamalla käyttöön IT-arkkitehtuurin periaatteita, joissa samaa palvelua ei tuoteta useilla eri teknologioilla. Lisäksi sivistystoimessa on siirrytty kunnan omien laitteiden hankintaan leasing-

laitteiden sijaan ja opetuslaitteiden elinkaaren hallinta toteutetaan jatkossa kunnan oman henkilöstön toimesta Tieran palvelun sijaan.

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Henkilöresurssien muutostarvetta tulee arvioida ICT-palveluissa tarvittavien kyvykkyyksien näkökulmasta, jotka on kuvattu aiemmin. Toimintatapoihin liittyvän suuren murroksen ja muutoksen kynnyksellä resursointiin liittyvää arviointia ja mitoitusta ei vielä saatu valmiiksi. Henkilöstökuluissa on huomioutu määraikaisen harjoittelijan palkkakustannukset.

Keskeiset tunnusluvut

	TP2024	TA2025	TA2026
Työasemia (lkm)	310	320	307
Puhelinliittymiä (sis. laite-liittymät) (lkm)	280	280	286
Koulujen Chromebookit (lkm)	1060	1060	1159
Tabletit (lkm)	80	80	59
Monitoimilaitteet ja tulostimet (lkm)	40	40	40
Tietoliikennekytkimet ja tukiasemat (lkm)	245	244	244

4.2.5 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Tilivelvollinen

Kulttuuripalvelupäällikkö

Yleinen kuvaus

Kulttuuripalveluihin kuuluvat kunnan kulttuuri- ja kirjastopalvelut. Kirjastopalvelut pyritään tarjoamaan kaikille kuntalaisille laadukkaina ja tavoitettavina asuinpaikasta, iästä tai muista seikoista riippumatta. Hattula on osa Vanamo-kirjastoja, johon kuuluu lisäksi Hämeenlinna ja Janakkala. Kirjastopalveluihin kuuluu pääkirjaston lisäksi kirjastoauto, joka varmistaa mm. sivukoulujen (Pekola, Lepaa, Nihattula) kirjastopalveluiden toteutumisen. Kulttuuripalvelut pyrkivät toteuttamaan tapahtumia kaikenikäisille kuntalaisille kustannustehokkaasti.

Kunnan kulttuuripalvelut järjestää kunnan viralliset juhlallisuudet sekä muuta kulttuuritarjontaa kaikille kuntalaisille. Kulttuuripalvelut pyrkii tekemään laajasti yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa sekä toimii kiinteästi yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Kirjaston perustoiminnot toimivat nykyisellään hyvin ja niistä saadaan positii- vista palautetta, joten isoihin muutoksiin ei ole tarvetta. Henkilöstön riittävyys

on poissaolutilanteissa haastavaa, mutta kirjastolla on hyviä sijaisia, jotka kutsutaan töihin tarvittaessa. Koulu- ja vakayhteistyö on toimivaa ja vilkasta ja mm. kirjavinkkaukset rahoitetaan osittain hankerahoituksella myös vuonna 2026.

Hyvällä tiedottamisella pyritään saamaan edelleen palvelujen pariin myös sellaisia, jotka eivät vielä kirjasto- ja kulttuuripalveluja käytä. Esimerkiksi liikuntavälinelainaus kiinnostaa paljon myös heitä, jotka eivät välttämättä käytä perinteisiä kirjastopalveluita.

Verkkomaksamisen on suunniteltu tulevan käyttöön ja siitä tulee jonkin verran kuluja, mutta toivottavasti se myös madaltaa kirjaston maksujen maksamisen kynnystä ja tuo myös tuloja. Verkkomaksamisen käyttöönotto on kaikkien Vainamon-kirjastojen yhteinen, joten siinä on oltava mukana.

Kirjastoauto on 24 vuotta vanha ja on elinkaarensa loppupuolella. Tässä taloustilanteessa ei ole mahdollisuutta hankkia omaa, isoa autoa, jonka kustannukset tulisivat olemaan noin 400 000–500 000 euroa. Yhteiskäyttöauto toisen kunnan kanssa ei ole järkevä, koska kahdelle kunnalle ei riittäisi koulupysäkkiaikaa riittävästi ja kouluille sopivaan aikaan. Tämän vuoksi on suunnitelmissa siirtyä pienempään autoon (pakettiauto), jolla voitaisiin huolehtia erityisesti kylillä olevien koulujen kirjalainauksesta sekä myös muiden, kauempana kirjastosta asuvien asiakkaiden palvelusta. Osittain tämä tapahtuisi kotipalvelutyypillisesti ja vilkkaammat pysäkit säilyisivät. Pieni auto toisi helpotusta myös siihen, että sitä voisi ajaa B-ajokortilla eli muutkin kuin kirjastoautonkuljettaja, jolloin sijaistaminen onnistuisi helposti ja autoa voisi myös käyttää osittain muissa palveluissa. Tämä vastaa tuoreessa elinvoimaohjelmassa olevaan kohtaan ”kehittyvä palvelutuotanto”, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen kuntalaisille tarjottavien peruspalvelujen muodossa. Mikäli onnistumme etsimään sopivia yhteistyökumppaneita palveluauton käyttöön kunnan muilta toimialoilta, yrityksiltä tai kolmannelta sektorilta, tämä tuo lisäarvoa myös elinvoimaohjelmassa mainittuun kohtaan ”uudet kehitysaloitteet”, joka mahdollistaa kokonaan uusien toiminta- ja palvelumallien sekä työkalujen ja teknologioiden kehittämisen resurssitehokkuuden parantamiseksi ja pehmeiden elinvoimatekijöiden edistämiseksi. On tärkeää, että tulevaisuuden ehkä heikommassa kuntatalouden tilanteessa pyritään kehittämään uusia, resurssitehokkaita malleja, jotka eivät kuitenkaan vähennä kuntalaisille tarjottavaa palvelua merkittävästi vaan ainoastaan muuttavat muotoaan.

Uudelle pienemmälle autolle on varattu elinvoiman investointimäärärahoihin 90 000 euroa vuodelle 2026. Kirjastoauton lainamäärä oli vuonna 2024 yli 26 000 lainaa.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Kirjasto- ja kulttuuripalveluilla pienenä palvelualueena ei suurien säästöjen tekeminen ole mahdollista, mutta seuraavilla toimilla saadaan ainakin pidettyä kulut nykyisellä tasolla:

1. Kirjaston maksuja nostettiin vuoden 2024 lopulla, joten tämä näkyy edelleen vähän parempina tuottoina

2. Jos talous niin edellyttää, niin tarvittaessa lyhyt kesäsulku on mahdollinen. Koska kesälläkin lainaus on melkoisen vilkasta, niin tämä otetaan käyttöön vain ihan välttämättömässä tilanteessa.
3. Kirjastoautosta pienempään palveluautoon siirtyminen vuosien 2026–2027 aikana. Tämä todennäköisesti tuo säästöjä vasta vuodesta 2027 lähtien (mm. isoa autoa edullisempi hankinta, uudemman auton mahdolliset remonttitarpeet, henkilöstöresurssin tiivistäminen).

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Ei esitetä lisäyksiä/vähennyksiä henkilöstöön.

Keskeiset tunnusluvut

	TP2023	TP2024	TA2025	TA2026
Kirjaston konalainaus	119 599	122 032	119 599	122 032
Kirjastokäynnit	66 361	66 672	66 361	66 361
Asiakkaiden lukumäärä	5 289	5 380	5 289	5 380

4.2.6 Työllisyyspalvelut

Tilivelvollinen

Palvelupäällikkö

Yleinen kuvaus

Hattulan kunnan työllisyyspalveluiden tehtävänä on tarjota kuntalaisille työllistymistä edistäviä palveluita, kehittää työllistymisprosesseja yhteistyössä paikallisten ja seudullisten toimijoiden kanssa sekä auttaa alueen yrityksiä ja työntekijöitä työllistämiseen liittyvissä asioissa. Työllisydenhoito kohdistuu erityisesti pitkään työnhakijoina / työttömänä olleisiin työkäisiin kuntalaisiin sekä nuoriin. Tavoitteenamme on edistää hattulaisten työnhakijoiden työllistymistä, koulutautumista ja kuntoutumista sekä tarjota osaavaa työvoimaa alueen yrityksille.

Työllisyyspalvelut myöntävät työllisyysseteleitä ja kuntalaisia pitkään työttömänä olleiden kuntalaisten palkkaamiseen. Työllisyyspalveluihin kuuluu myös nuorten työpajatoiminta, jonka toiminta on suunnattu 17–29-vuotiaille hattulalaisille nuorille. Toimintaan sisältyy muun muassa koulutukseen ja työelämään aktiivointia, nuorten elämänhallinnan vahvistamista ja sosiaalisten taitojen tukemista. Työllisyyspalveluihin perustettiin vuoden 2025 alusta yrityskoordinaattorin toimi 20 prosentin työajalla. Yrityskoordinaattoriin tehtäviin kuuluu alueen yritys- ja oppilaistoyhteistyö sekä linkkinä toimiminen yrittäjien ja kunnan välillä.

TE-palvelut siirtyivät kuntien tehtäväksi ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot, eli TE-toimistot lakkautettiin. 1.1.2025 Uudet työllisyysalueet aloittivat toimintansa ja kunnille siirtyi pääosa nykyisin TE-toimiston vastuulla olevista henkilö-

asiakas- ja yrityspalveluista. Hämeenlinnan kaupunki toimii vastuukuntana järjestäen lakisääteiset palvelut koko TyöHämeen työllisyysalueella, johon Hämeenlinnan lisäksi kuuluvat Hattula, Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä. Lakisääteiset työnhakijapalvelut toteutetaan lähipalveluna ja työllisyyspalveluiden viranhaltijat toimivat jatkossakin työvoimaviranomaisen tehtävissä.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Työvoimapalveluiden siirtyminen valtiolta kuntiin

Työllisyyspalvelut ja entistä laajemmat elinkeinopalvelut ovat palvelukokonaisuus kuntien muiden lakisääteisten palveluiden joukossa. Kunnat voivat järjestää myös muita työllisyyspalveluihin liittyviä täydentäviä palveluita. TE-palveluiden uudistuksella tavoitellaan palvelurakennetta, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työnhakija-asiakkaan nopeaa työllistymistä. Lisäksi tavoitteena on lisätä työ- ja elinkeinopalveluiden monipuolisuutta, tuottavuutta, saatavuutta ja vaikuttavuutta. Hattulan kunnalle työvoimapalveluiden järjestämiselle kohdennettu valtionosuus on vuonna 2026 786 200 euroa, joka on 54 447 euroa enemmän kuin vuonna 2025. TyöHämeen talousarvioissa kunnan osuus on vuoden 2025 tasolla. TyöHämeen tavoitteena on mahdollistaa kuntia käyttämään jäävä erotus omien palveluiden kehittämiseen ja toteuttamiseen. Vuoden 2026 keskeisimpänä painopistealueena ja muutostekijänä on elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaan lähipalveluna toteutettavien palveluiden kehittäminen ja uudistaminen resurssitehokkaasti. Lähipalveluiden osalta tullaan kehittämään etenkin työkykypalveluita sekä erilaisia yksilö- ja ryhmävalmennuksia. Käytännössä tämä tarkoittaa etenkin työllisyyspalveluiden henkilöstöresurssien kohdentamista entistä laajemmin kunnan omien palveluiden kehittämiseen. Jatkossa palveluiden tulee olla kustannustehokkaita ja kestoltaan lyhyitä, koska niillä on suora vaikutus kunnan osarahoittamiin työttömyysetuksiin. Vuoden 2027 alusta Hämeenlinnan kaupunki laskuttaa TyöHämeen työllisyysalueen kunnilta toiminnan kiinteät kustannukset ja muu laskutus toteutuu aiheuttamisperiaatteen mukaan. Vuoden 2026 aikana tulee selvittää, mitä palveluita kannattaa tuottaa itse ja mitä ostaa TyöHämeeltä.

Palkkatukityöllistäminen

Työllisyyspalveluiden tehtäviin on kuulunut velvoitetyöllistäminen ja kunnalle palkkatukityöllistäminen. Velvoitetyöllistäminen lakkautettiin syyskuussa 2024 ja kunnilla ei ole enää mahdollisuutta käyttää palkkatukea pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämiseen. Vuoden 2026 yhtenä painopisteenä elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaisesti onkin kehittää palkkatukea korvaavia palveluita ja tukimuotoja yrityksille toimintaedellytysten ja työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Hattulassa on ollut käytössä pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tukemiseen kuntalisä kolmannen sektorin toimijoille ja työllisyysseteli yrityksille. Nämä kaksi on tarkoitus yhdistää Hattula-lisäksi ja täten yhdenmukaisesti seudun kuntien myöntämiä työllistämisen tukia. Suunnitteilla on myös aloittaville yrittäjille suunnattu kertaluontoinen tuki, jota voidaan myöntää tietyn kriteerein ja määrärahojen puitteissa. Hattula-lisään ja yrittäjille suunnattuun kertaluontoiseen tukeen sekä hankkeisiin on talousarvioissa varattu 35 000 euroa.

Kuntien työmarkkinatukien laajentunut maksuosuus

Lain tasolla kunnille on luotu rahoitusmalli, jonka tavoitteena on kannustaa kuntia kehittämään edelleen toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. TE-palvelut 2025 - uudistuksessa kuntien vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta laajennettiin koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa sekä ansio-päivärahaa. Laajeneva rahoitusvastuu kompensoidaan kunnille erillisellä valti-onosuuden lisäyksellä, Hattulan osuus on 235 899 euroa. Valtion arvio Hattulan osuudesta työttömyysetuismaksuihin on ollut 602 000 euroa ja vuoden 2025 talousarvioissa niihin oli varattu 536 000 euroa. Talousarviota laadittaessa arvio koko vuoden toteutumasta oli n. 633 000 euroa. Vuoden 2026 talousarvioon on työttömyysetuuksista aiheutuviin kustannuksiin varattu 620 000 euroa.

Työnhakija-asiakkaiden työttömyysturvan rahoitusvastuu alkaa yli 100 päivää kestäneen työttömyyden osalta. Rahoitusvastuun suuruus on prosentuaalinen ja se on 10 prosentista 50 prosenttiin työttömyyden keston mukaan. Kannustava rahoitusmalli tuo entistä suurempaa vastuuta työllisyyspalveluiden kustannuksista. Työnhakijoiden aktivoiminen palveluihin ei enää poista maksuveloitetta. Ainoastaan työnhakijoiden työllistymisestä ja työttömyysjaksojen lyhene-misestä kunta hyötyy taloudellisesti.

Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen

Elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaisesti nuorten työpajatoiminnassa tullaan kehittämään lähipalveluna tuotettavia ryhmämuotoisia palveluita sekä yksilövalmennusta tukemaan nuorten tarpeita sekä työllisyyspalveluiden toimintaa. Nuorten työpajatoiminnalla tullaan kehittämään oppilaitosyhteistyötä ja verkostoyhteistyötä seudullisesti ja maakunnallisesti. Yrityksiin suuntautuva yhteistyö tulee keskittymään etenkin hattulaisiin yrityksiin.

Yrityskoordinaattori

Yrityskoordinaattorin tehtävän painopistealueena tulee elinvoimaohjelman tavoitteiden mukaisesti olla yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen ja laajentaminen, seudullisen ja maakunnallisen verkostoyhteistyön vahvistaminen, paikallisten toimijoiden kanssa verkostoituminen sekä yrityskoordinaattorin toimenkuvan kehittäminen. Yrityskoordinaattorin tehtäviin kuuluu muun muassa yritys- ja oppilaitos, yhteistyö TyöHämeen yrityskoordinaattoreiden kanssa, nuorten yrittäjien tukeminen, palvelujen koordinointi sekä palveluiden kehittäminen yhdessä yrittäjien kanssa. Yrityskoordinaattori toimii yhteyshenkilönä ja tiedottajana yrittäjien ja kunnan välillä.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Palveluneuvojan määräaikainen toimi tulee päättymään 31.12.2025 mennessä, joten henkilömäärä vähenee yhdellä.

Esitetyt henkilöstöressurssin muutokset

Palveluneuvojan määräaikainen toimi tulee päättymään 31.12.2025 mennessä, joten henkilömäärä vähenee yhdellä.

Keskeiset tunnusluvut

Työ- ja elinkeinopalvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta. Muutoksen yhteydessä kuntien maksamat työmarkkinatuen kuntaosuudet laajenivat koskemaan myös muita työttömyysetuuksia. Uusi malli on niin sanottu kannustava rahoitusmalli, jossa laajentunutta rahoitusosuutta kompensoidaan kuntien valtionosuuksissa. Työllisyyspalveluiden palvelutuotanto on uusien palveluiden osalta osin vasta kehittymässä ja tämän vuoksi tänä vuonna tapahtuneilla muutoksilla on vaikutuksia myös työllisyyspalveluiden tunnuslukuihin. Kaikki aiempina vuosina käytössä olleet tunnusluvut eivät ole enää verrannollisia nykytilanteeseen. Työllisyyspalveluiden tunnusluvut ja mittarit tulevat kehittymään ja osin muuttumaan kehittyvän palvelutuotannon myötä.

	2026	2025	2024
Kunnan maksamat työttömyysetuudet	620 000 €	536 000 €	
Työllisyyspalveluiden asiakasmäärä	230 henkilöä		
Nuorten työpajatoiminnan asiakasmäärä	115 henkilöä	111 henkilöä	74 henkilöä
Yrityskoordinaattorin toimeksiannot ja yhteydenotot	150 kpl		
		10/2025	10/2024
Rakennetyöttömyys		167 henkilöä	136 henkilöä
Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyysprosentti		10,0 %	7,70 %

2.4 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Määrärahat

	Tilinpäätös 2024	TA 2025	TA 2026 KJ esitys	Muutos TA ed. vuoteen	Muutos % TA ed. vuoteen
Myyntituotot	474 012	420 000	324 000	-96 000	-22,9
Maksutuotot	475 104	520 500	460 375	-60 125	-11,6
Tuet ja avustukset	328 985	212 200	184 568	-27 632	-13,0
Muut toimintatuotot	19 222	9 500	71 350	61 850	651,1
TOIMINTATUOTOT	1 297 324	1 162 200	1 040 293	-121 907	-10,5
Henkilöstökulut	-11 763 965	-12 166 625	-12 042 932	123 693	-1,0
Palvelujen ostot	-2 878 447	-2 868 850	-3 092 615	-223 765	7,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-275 211	-285 900	-294 344	-8 444	3,0
Avustukset	-587 434	-669 000	-679 500	-10 500	1,6
Muut toimintakulut	-257 956	-240 640	-183 023	57 617	-23,9
TOIMINTAKULUT	-15 763 013	-16 231 015	-16 292 415	-61 400	0,4
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-14 465 689	-15 068 815	-15 252 122	-183 307	1,2
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0,0
VUOSIKATE	-14 465 689	-15 068 815	-15 252 122	-183 307	1,2
Suunnitelman mukaiset poistot	-38 247	0	-38 247	-38 247	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-38 247	0	-38 247	-38 247	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-14 503 935	-15 068 815	-15 290 368	-221 553	1,5
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-14 503 935	-15 068 815	-15 290 368	-221 553	1,5

Ulkoisen toimintakate

	TA 2026 Esitys	TA 2025	Muutos TA ed. vuoteen	Toteuma 01-07/2025
TOIMINTATUOTOT	1 040 293	1 162 200	-121 907	731 030
TOIMINTAKULUT	-16 534 375	-16 231 015	-303 360	-9 300 756
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-15 494 082	-15 068 815	-425 267	-8 569 726

Yhteiset informatiiviset tunnusluvut	TP 2023	TP 2024	TA2025	TA 2026
Sairauspoissaolot työpäivinä	13,1			
Ulkoiset toimintamenot € / asukas	1592	1684	1738	1758
Henkilötyövuodet	232,8	225,1	198,6	210,3

Yleinen kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa on sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto, varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut ja kuntayhteistyö.

Tiiviillä ja hyvällä yhteistyöllä aikaansaadaan ennaltaehkäisevää, varhaista puuttumista tukevaa, oikea-aikaista ja suunnitelmallista palvelua asiakkaan hyväksi. Lisäksi voimavaroja yhdistämällä saavutetaan myös kustannustehokkuutta.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta johtaa ja kehittää alaistaan toimialaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite 2025	Edellyttää	Mittarin käyttö	Vastuu	Raportointi
Hyvinvoiva kuntalainen	Esiopetuksen tuen uudistuksen käyttöönotto ja kehittäminen	Esiopetuksen tuen uudistus on otettu käyttöön 1.8.2025 ja sen laadukas toteuttaminen edellyttää tuen prosessin kehittämistä. Esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaihteyöskentely tulee rakentaa uudelleen tuen uudistuksen lakimuutoksen johdosta.	Esiopetuksessa on laadittu tuen prosessikuvaus 1.Kyllä 2.Ei Esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaihteyöskentelyn prosessi on päivitetty 1.Kyllä 2. Ei	Varhaiskasvatuksen palvelualuepäällikö	
	Perusopetuksen tuen uudistuksen käyttöönotto ja kehittäminen	Oppilaiden tuen päätökset on päivitetty lukuvuoden 2025-2026 aikana Tuen uudistukseen liittyvät oppilaiden tukimuotojen käyttöönotto toteutuu suunnitellusti	1. toteutunut alle 30% 2. toteutunut 31-95 % 3. toteutunut yli 95% 1.Toteutunut alle 30% 2.Toteutunut 31-95% 3. Toteutunut yli 95%	Perusopetuksen palvelualuepäällikö	
	Harrastustilojen tehokas ja taloudellinen käyttö	Uuden varausjärjestelmän markkinointi myös perheille ja yrityksille Älylukkoraatkaisujen laajentaminen uusiin kohteisiin	1.käyttö pysyy ennallaan 2. käyttö lisääntyy 5% 3. käyttö lisääntyy yli 10%	Liikuntapäällikö	

Kestävä kehitys	Lasten ja nuorten tietoisuuden lisääminen kestävän kehityksen vaikutuksista	Lasten ja nuorten kestävän kehityksen tietoisuuden lisääminen edellyttää asian ylläpitämistä, konkreettista tekemistä heidän kanssaan sekä lasten ja nuorten oman osallisuuden lisäämistä. Varhaiskasvatus, perusopetus ja vapaa-aika tekevät yhteistyötä asian ympärillä suunnittelemalla yhdessä toimintaa sekä osallistamalla valtakunnalliseen Kestävän kehityksen viikkoon syyskuussa	Varhaiskasvatus, perusopetus ja vapaa-aikatoimi osallistuvat syksyllä Kestävän kehityksen viikkoon, minkä suunnittelussa osallistetaan vahvasti lapsia ja nuoria 1.ei ole osallistuttu 2. on osallistuttu	Varhaiskasvatuksen palvelualuepäällikkö	
	Monipuolisten luontoliikuntamahdollisuuksien edistäminen eri alueilla ja eri kohderyhmille	Kauraansaaren laituri on toteutettu. Esteettömyyskartoituksen suositukset toteutettu. Opastetaan ja tuetaan järjestöjä toteuttamaan hankkeita mm. Leader-rahoituksella	Tavoitteet ovat 1.Ei ole toteutettu 2. Toteutunut osittain 3. Toteutettu kokonaan	Liikuntapäällikkö	
Turvallinen ympäristö	Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmapäivityksen toteuttaminen	Varhaiskasvatuksesta osallistutaan alueelliseen lääkehoitosuunnitelmapäivitystyöhön ja se otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2026.	Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmapäivitys on tehty 1. ei ole toteutunut 2. on toteutunut	Varhaiskasvatuksen palvelualuepäällikkö	
	Perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmapäivityksen toteuttaminen	Perusopetuksessa osallistutaan alueelliseen lääkehoitosuunnitelmapäivitystyöhön ja se otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2026	Perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmapäivitys on tehty 1. Ei ole toteutunut 2. on toteutunut	Perusopetuksen palvelualuepäällikkö	
	Palveluverkkoon ja rakentamiseen liittyvien tarpeiden esillä pitäminen	Tilojen ja oppimisympäristöjen tarkoituksenmukaisuus, terveellisyys ja turvallisuus	Tarkastuksissa esille tulleet kehittämistarpeet korjattu 1. alle 50% 2. yli 50% 3. korjattu kaikki	Palvelualuepäällikkö, kiinteistöpäällikkö	
Myönteinen yrittämiselle	Yksityisten perhepäivähoitajien toiminnan tuleminen ja laadukas yhteistyö	Varhaiskasvatuksen tulee valvoa ja tukea kunnassa tapahtuvaa yksityistä perhepäivähoitoa. Varhaiskasvatuksen esihenkilöiden ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien palvelut ovat heidän käytössään tarvittaessa.	Varhaiskasvatuksen ja yksityisten perhepäivähoitajien tapaamiset järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa. 1.ei ole toteutunut 2. toteutunut osittain	Varhaiskasvatuksen palvelualuepäällikkö	

			<p>3. on toteutunut</p> <p>Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on kontaktoinut kaikki yksityiset hoitajat vähintään kaksi kertaa vuodessa puhelimitse tai käymällä heidän luonaan</p> <p>1.ei ole toteutunut</p> <p>2. toteutunut osittain</p> <p>3. on toteutunut</p>		
Mahdollistava ilma- piiri	Varhaiskasvatuksen opettajan työnkuvan vahvistaminen ja selkeyttäminen	<p>Varhaiskasvatuksen opettaja huomioi ja varmistaa lapsen osallisuuden ja inklusion toteutumisen tiimissään. Opettaja vastaa myös tiimin johtamisesta.</p> <p>Varhaiskasvatuksen opettajan roolin vahvistaminen edellyttää koulutusta, arviointia, kehittämistä sekä pedagogista keskustelua.</p> <p>Keväällä 2026 kartoitetaan Valssi-laadunarviointijärjestelmän avulla asian lähtötilanne Tulokset käydään läpi varhaiskasvatuksen opettajien pedagogisissa palaverissa ja niiden pohjalta laaditaan toimenpiteet syksyille 2026.</p>	<p>Osallisuuden ja inklusion toteutumista on arvioitu ja niiden pohjalta laadittu toimenpiteet syksyille 2026</p> <p>1. Ei ole toteutunut</p> <p>2. toteutunut osittain</p> <p>3. on toteutunut</p>	varhaiskasvatuksen esihenkilöt	
	Oppilaiden osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet kaikessa toiminnassa tulee huomioida	Osallisuuden polku jalkautettu perusopetuksen arkeen	<p>1. Ei ole toteutunut</p> <p>2. toteutunut osittain</p> <p>3. on toteutunut</p>	Palvelualuepäällikkö, rehtorit ja koulunjohtajat	
Myönteinen yhteistyölle	Monialaisen yhteistyön vahvistaminen lasten ja perheiden tukemisessa	<p>Lasten, nuorten ja perheiden tuen tarpeen lisääntyminen edellyttää sujuvaa ja avointa yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Hattulan kunnan edustajat osallistuvat aktiivisesti oman alansa edustajina eri työryhmiin (mm. Lyk, Hattula-verkko, Nepsy-verkosto, arkitiimit) ja kehittävät uusia toimintatapoja.</p> <p>Omatiimin pilotointi Parolassa</p>	<p>Parolan koulussa toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa Omatimi-pilotointi</p> <p>1. Ei ole toteutunut</p> <p>2. toteutunut osittain</p> <p>3. on toteutunut</p>	<p>Hyvinvointipäällikkö,</p> <p>Perusopetuksen palvelualuepäällikkö,</p> <p>rehtori</p>	

4.2.7 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Yleinen kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan johtamiseen on koottu koko toimialan yhteisiä kustannuksia, kuten sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinnon sekä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimintamenoja. Lisäksi hallinnon alla on muut opetuspalvelut kuten Sibelius-opiston, Vanajaveden opiston sekä Parolan lukion kustannukset.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Valtion budjettiesityksen mukaan lukiokoulukseen varattu rahoitus kasvaisi indeksin 3,5 % verran edellisestä vuodesta. Lukiokoulutuksen valtionosuus ei kata lukiokoulutuksen järjestämisen menoja Parolan lukion osalta. Vuodelle 2026 on arvioitu Hattulan lukiokoulutuksen menojen ylittävän valtionosuuden 381 000 eurolla. Parolan lukion uudisrakennus otetaan käyttöön vuoden 2026 alussa, joka nostaa kustannuksia.

Hattulan kunta ja Urheiluakatemia Tavastia käynnistivät keväällä 2025 yhteistyön yläkoululaisten kaksoisurien edistämiseksi. Urheiluakatemian jäsenmaksu vuosittain 1000€.

Sibelius-opiston ja Vanajaveden opiston kustannukset ennallaan.

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Talousarvioon lisätty palkkoihin Punojankulmaan toiminnanohjaaja vuodelle 2026.

4.2.8 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Tilivelvollinen

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelualuepäällikkö

Yleinen kuvaus

Hattulan kunnan varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, missä painottuu laadukas pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea hattulalaisten lasten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä yhdessä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa toimitaan turvallisessa ja lapsen kehitystasoa vastaavassa oppimisympäristössä.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnan painopistealueet ovat vuodelle 2026 Lapsilähtöinen toiminta (osallisuus ja inklusio), sitoutuneisuus ja opettajan työnkuvan vahvistaminen ja selkeyttäminen.

Varhaiseryityiskasvatuksessa painotetaan esiopetuksen tuen uudistuksen jalkauttamista sekä veo:n työnkuvan vahvistamista ja selkeyttämistä.

Esi- ja perusopetukseen on annettu lakiesitys oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksesta. Lakiesityksen tavoitteena on turvata oppilaille riittävä tuki sekä vahvistaa ennakoivia tukitoimia. Lakiuudistus tuli voimaan 1.8.2025, mikä tarkoittaa tuen kokonaisuuden uudistamista Hattulassa syksyn 2025 ja kevään 2026 aikana.

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muuttuvat 1.1.2026, mikä käynnistää Hattulan varhaiskasvatuksessa päivitystyön. Myös alueellinen lääkehoitosuunnitelma on kehitystyössä ja sillä on vaikutuksia myös Hattulan varhaiskasvatuksen lääkehoidon ja siihen liittyvien koulutusten toteuttamiseen.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Vuoden 2024 syntyneiden pieni määrä mahdollistaa todennäköisesti sen, että Pappilanniemen toinen alle 3-vuotiaiden ryhmä ei ole toiminnassa alkusyksyn 2026 aikana, vaan aukeaa 11/2025–1/2026 välisenä aikana.

Parolan alueen esiopetusta painotetaan jatkossa Juteinin esiopetukseen ja Marjahatun esioppilaiden määrä vähenee. Näin saamme väliaikaisluvalla toimineen ryhmätilan pois ryhmän käytöstä ja palautettua tilan normaaliin päiväkodin käyttöön.

Varhaiskasvatuksen ja vapaa-aikatoimen yhteinen Pöhinää Perheliikuntaa hanke päättyy. Haemme jatkorahoitusta kyseiselle tai vastaavalle hankkeelle. Varhaiskasvatuksen omavastuuosuus hankkeelle on 10 000 €, millä katetaan hanketyöntekijän palkkakuluja.

Varhaiskasvatuksen vaaterahaan on varattu talousarviossa n. 10 000 €. Päiväkotien osa kalusteista on käyttöikänsä lopussa, minkä verran kalusteisiin on varattuna aikaisempaa vuotta enemmän rahaa.

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien määrä tulee vähenemään hoidettavien lasten määrän vähenemisen takia tulevaisuudessa. Vuonna 2030 lapsia on nykyisen arvion mukaan hoidossa noin 260. Näin ollen henkilöstöä tarvitaan noin 24 henkilöä nykyistä vähemmän. Muutosten takia palkkamenoista tulee säästöä noin 950 000 euroa.

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Varhaiskasvatuksessa ei ole vakanssimuutoksia vuodelle 2026. Syksyllä 2026 palkataan ensimmäinen varhaiskasvatuksen sosionomi nimikkeellä toimiva kasvattaja. Vakanssinimike muutettu keväällä 2025.

Tunnuslukuja

	2024	2025	2026

Päiväkotien lasten määrä ka.	398	380	375
Toimintakulut (ulk)	4 459 833	4 923 007	4 848 671
€/lapsi	11 205	12 955	12 929
Kuljetusoppilaat ka.	8	8	4
Erityisen tuen lapset	12	12	9
Tehostetun tuen lapset	29	27	31
S2	16	12	12

4.2.9 Perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta

Tilivelvollinen

Perusopetuksen palvelualuepäällikkö

Yleinen kuvaus

Hattulan kunnan perusopetuksessa halutaan taata perusopetuksen laatu varmistamalla turvalliset ja toimivat oppimisympäristöt, huolehtimalla henkilöstön kelpoisuudesta ja antamalla oppilaille hyvää perusopetusta sopivan kokoisissa opetusryhmissä oppilaiden erilaiset tarpeet huomioiden. Perusopetuksen tavoitteena on tukea hattulalaisten lasten ja nuorten hyvinvointia, kasvua, kehitystä ja oppimista.

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on antaa lapselle tuttu ja turvallinen paikka viettää koulutyön jälkeistä aikaa sekä osallistua aikuisen ohjauksessa monipuoliseen ja virkistävään toimintaan. Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perustaa hyvälle vapaa-ajan viettotavoille ja auttaa perheitä kasvatustehtävän toteutuksessa. Vuonna 2024 iltapäivätoiminta järjestetään Koulutuskuntayhtymä Tavastian toimesta.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Kansalliseen tuntijakoon tulee lukuvuonna 2025–2026 lisäyksiä. Lukuvuoden 2024 alusta tuli lisätä 7. vuosiluokalle 1 vuosiviikkotunti ruotsia lisää ja lukuvuosina 2024–2025 ja 2025–2026 siirtymäajan verran yksi vuosiviikkotunti ruotsia 9. vuosiluokalle. Tämän lisäksi lukuvuonna 2025–2026 tulee alakouluihin kolme vuosiviikkotuntia lisää niin, että 1.luokalle tulee yksi äidinkielen tunti, 2.-luokalle yksi matematiikan tunti ja 3.-luokalle yksi äidinkielen tunti lisää. Tämän lisäksi 1.8.2025 voimaan astunut uusi Oppimisen tuen malli lisäsi 0,122h/opp. ryhmäkohtaisen tuen määrää.

Useamman vuosiviikkotunnin lisäys ja oppimisen tuen uudistus vaikuttaa tulevien vuosien talousarvioon ja käyttösuunnitelmaan korottavana, kun taas vastaavasti oppilasmäärän laskuun kääntynyt suunta tulee jatkossa vaikuttamaan opettajaresurssien laskuun.

Talousarvioon on lisätty määrärahaa koulukuljetuksiin sekä perusopetuksen uimahallikäynteihin.

Palveluverkkoon ei ole tiedossa olevia muutoksia vuodella 2026.

Yhteiskoulun koulurakentamisen edistyessä asialla on vaikutuksia talousarvioon.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2030

Arvioiden mukaan vuodesta 2026 lähtien oppilasmäärän väheneminen toisi säästöjä. Säästöjä syntyy henkilöstökuluista sekä kouluruokailusta.

Arviot perustuvat esitettyihin oppilasennusteisiin ja palveluverkkoselvitykseen.

Yhteenvedona arvio vuositason säästöistä verrattuna nykytasoon henkilöstö-
lujen osalta:

2026	2027	2028	2029	2030
100 000	200 000	300 000	400 000	400 000

Yhteenvedona arvio vuositason säästöistä verrattuna nykytasoon kouluruokailun osalta:

2026	2027	2028	2029	2030
30 000	91 000	201 000	351 000	541 000

Esitetyt henkilöstöressurssin muutokset

Vakanssirakenteeseen ei ole tiedossa muutoksia.

Suoritteet	2024	2025	2026
Peruskoulun oppilasmäärä ka.	1065,5	1045,5	1019
Toimintakulut (ulk)	8 240 518	8 631 060	9 006 710
€/oppilas	7 876	8 276	8 838
Kuljetusoppilaat ka.	270,5	277,5	255
Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ka.	119	107	101,5

Palvelujen ostoja lisää aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä alakoulujen kouluohjaajien hankinta ostopalveluna Tavastialta.

4.2.10 Liikunta, nuoriso ja kuntalaisyhteistyö

Tilivelvollinen

Liikunta- ja nuorisopalvelujen palvelualuepäällikkö

Yleinen kuvaus

Liikuntapalvelujen vastuualueen tehtävänä on huolehtia liikuntatoimen suunnittelusta ja kehittämisestä sekä kunnassa harjoitettavan liikuntatoiminnan tukemisesta. Ensisijaisena tehtävänä on toimia edellytysten luojana sekä tuottaa sellaisia palveluja, joita kansalaisjärjestöt eivät tarjoa.

Nuorisopalvelut huolehtivat kunnassa tapahtuvasta nuorisotyöstä, nuorisotoiminnasta ja nuorisopolitiikkaan liittyvistä yhteydenpitotehtävistä. Nuorisolaki velvoittaa kuntia mm. huolehtimaan nuorten vaikuttamismahdollisuuksista ja järjestämään etsivää nuorisotyötä. Kunnilta edellytetään myös monialaista yhteistyötä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kuntalaisyhteistyö on palvelumuotona vielä tuore ja omaleimainen. Vastuualueen tehtävänä on kehittää ja tukea järjestöyhteistyötä ja erityisesti kunnan eri asuinalueiden ja asukkaiden osallistamista ja vaikutusmahdollisuuksia. Yhteisöllisyyden kehittäminen, kuntalaisten omatoimisuuden edistäminen ja mahdollistaminen ovat keskeisiä tavoitteita.

Toiminnan painopistealueet ja keskeiset muutostekijät

Toimintavuoden keskeinen tavoite on toteuttaa Katariinankulman lukiolta vapautuviin tiloihin toiminnalliset ja tehokkaassa käytössä olevat tilat erityisesti nuorille ja järjestöille, sekä liikunta- ja nuorisopalveluiden henkilökunnalle.

Tilavarausjärjestelmän kehittäminen, suoramaksujen mahdollistaminen, sekä ovilukkojen integraatiot edistävät kuntalaisten palvelua monella eri hallinnonalalla, erityisesti liikunta- ja nuorisopalveluissa. Hankkeen toisessa vaiheessa selvitetään järjestelmän mahdollisuuksia edelleen.

Talouden tasapainottamistoimet 2026–2028

Taksoja tarkistetaan, sali- ja kenttävuorot, sekä toimintamaksut.

Edistetään sähköistä varausjärjestelmää, avainhallintaa, sekä suoramaksuja. Uudistus tuo lisäkuluja, mutta helpottaa resurssipulaa laskutuksessa ja avainhallinnassa. Palvelu kuntalaisille paranee. Toisessa vaiheessa selvitetään järjestelmän laajemmat mahdollisuudet, kuten mm. paperilaskun hinta ja suoramaksumahdollisuudet muissa kunnan palveluissa.

Maksimoidaan hanketukien haku, mikäli se on kokonaistaloudellista.

Tarkistetaan toimintojen vaikuttavuus. Tarkastellaan toimintoja kriittisesti.

Esitetyt henkilöstöresurssin muutokset

Ei muutoksia

5 Tuloslaskelmaosa

Kunnan kokonaistalouden näkökulmasta tarkasteltuina ohjausvälineinä toimivat talousarvion ja -suunnitelman tuloslaskelma- ja rahoitusosa. Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet, rahoituserät ja suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohtana on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen. Sopeutuksen onnistuminen on nähtävissä tuloslaskelmaosan tulorahoituksen riittävyytenä eri suunnitelma vuosina. Tilikauden tuloksen käsittelyerät (suunnitelman mukaiset poistot, ja poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset) eivät ole varsinaisia määrärahoja tai tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Valtuusto hyväksyy kuitenkin niitä koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelmaosan yhteydessä.

Toimintatuotot ja -kulut

Vuoden 2026 ulkoisten toimintatuottojen kokonaismääräksi arvioidaan noin 2,6 miljoonaa euroa. Tämä on noin 0,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa ja noin 1,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Toimintatuottojen laskua selittää merkittävimmin vuokratulojen väheneminen. Sote-uudistuksen myötä kunnat eivät enää vuodesta 2026 alkaen voi vuokrata sosiaali-, terveys- ja pelastuslaitosten kiinteistöjä hyvinvointialueille. Nämä kiinteistöt siirtyvät kunnan tytäryhtiön, Hattulan Kiinteistöt Oy omistukseen. Lisäksi vuokratuotot laskevat Koulutuskuntayhtymä Tavastian uuden koulurakennuksen valmistumisen myötä.

Taloussuunnitelmakausilla toimintatuottojen arvioidaan pysyvän vuoden 2026 mukaisina.

Kunnan toimintamenoista n. 60 % on henkilöstökuluja. Palkkatkaisut lisäävät kunnan henkilöstökuluja n. 0,5 milj. eurolla (+3 %). Lisäksi viime vuosina korkeaksi noussut inflaatio näkyy pienellä viiveellä kunnan ostojen kasvupaineena. Palvelujen ostot kasvaa maltillisesti n 0,2 milj. eurolla. Aineet, tarvikkeet ja tavarat laskevat vuoden 2025 talousarvioon nähden 0,2 milj. euroa. Avustukset nousevat 0,1 milj. euroa vuoden talousarvioon ja 0,4 milj. euroa vuoden 2024 tilinpäätökseen nähden. Muutos johtuu työttömyystuen rahoitusmuutoksesta.

Vuonna 2026 kunnan talous kääntyy alijäämäiseksi, johtuen verotulojen laskeamisesta sekä kulutason kasvusta. Kulutason kasvua selittää valtakunnalliset palkkatkaisut sekä yleinen kustannustason nousu. Taloussuunnitelmakausilla 2027–2028 kunnan talous näyttää lähtevän tuloksen osalta pienoiseen nousuun, mikäli kulutason nousu pystytään pitämään maltillisena. Taloussuunnitelma on laadittu varovaisuusperiaatteella sillä oletuksella. Taloussuunnitelma ei kuitenkaan pidä sisällään sote-kiinteistöjen alaskirjauksia.

Sote-kiinteistöihin liittyvien riskien lisäksi esimerkiksi lukion uudisrakennuksen valmistuminen sekä palkankorotukset lisäävät kunnan vuosittaisia kustannuksia.

Tasapainotustoimista on mukaan taloussuunnitelmaan laskettu seuraavat teemat:

TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEN TOIMENPITEET						
	2026	2027	2028	2029	2030	Kumulatiivinen säästö
Perusopetus, hstö	54 000	100 000	162 000	350 000	270 000	936 000
Varhaiskasvatus, hstö	85 000	280 000	140 000	140 000	280 000	925 000
Muu hstö	450 000	200 000				650 000
Koulukuljetukset	30 000	15 000	33 000	38 000	39 000	155 000
Kouluruokailut	35 000	50 000	33 000	47 000	49 000	214 000
Sopimukset ja hankinnat	80 000	100 000	100 000	150 000	150 000	580 000
Kiinteistövero-olettama	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	400 000
YHTEENSÄ	814 000	825 000	548 000	805 000	868 000	3 860 000

Tasapainotustoimien onnistuminen vaatii, että taulukossa eriteltyt teemat konkretisoituvat vuosittaisissa talousarvioissa. Talousarviossa ei ole huomioitu mahdollisia aurinko- ja tuulivoimaloista saatavia kiinteistöverotuottoja. Nämä tarjoavat kuitenkin yhden mahdollisen keinon kasvattaa kunnan tulovirtoja.

Tasapainotustoimista huolimatta kunnan lainakanta kasvaa lähivuosina. Lainamäärä kasvaa arviolta 44,2 miljoonaan euroon saakka vuoteen 2029 mennessä, jonka jälkeen sen on arvioitu lähtevän laskemaan.

Taloussuunnitelman mukaan kunnan kumulatiivinen ylijäämä on taloussuunnitelmakauden lopulla arviolta noin 11,7 miljoonaa euroa. On kuitenkin huomioitava, että verotulojen sekä valtionosuuksien muutokset sekä palkkaratkaisujen ja inflaation taso tulevat vaikuttamaan tulevaisuudessa kunnan talouden tasapainoon.

Tunnusluvut	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TA2026	SV2027	SV2028
Toimintatulot / Toimintamenot, %	12 %	14.5 %	14 %	11 %	9 %	9 %	9 %
Vuosikate / Poistot, %	138 %	244 %	173 %	2 %	31 %	113 %	179 %
Vuosikate, euro / asukas	301	565	363	5	79	239	380
Kertynyt ylijäämä / alijäämä (1000 euroa)	7955	11 079	12 509	11 638	9 968	10 188	11 727
Asukasmäärä vuoden lopussa	9 359	9 371	9 249	9337	9 317	9 292	9 269

Verotulot

Kunnan verotulot koostuvat kunnan tuloverosta, kiinteistöverosta ja kunnan osuudesta yhteisöveron tuottoon. Hattulan verotulojen maltillinen kasvu kiihtyi vuonna 2022, jolloin myönteisesti kehittyneet verotulot olivat keskeinen syy ylijäämäiseen tilinpäätökseen. Vuonna 2023 suuntaus oli samanlainen, sillä mm. palkkojen nousun ja yhteisöverotuottojen kasvun myötä verotuloennusteet ylittyivät selvästi. Myös vuonna 2024 kunnan verotulot kasvoivat erityisesti kiinteistöverokehityksen kautta.

Hattulan kunnan verotulopohja nousee alustavien arvioiden mukaan 0,7 milj. euroa vuoteen 2025 verrattuna.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	18 771	18 211	18 684	20 452	21 252	22 041
Muutos %	-50,9	-3,0	2,6	9,5	3,9	3,7
Yhteisövero	2 650	2 546	1 292	1 094	1 149	1 206
Muutos %	24,5	-3,9	-49,3	-15,3	5,1	5,0
Kiinteistövero	2 845	3 192	3 309	3 321	3 321	3 321
Muutos %	3,5	12,2	3,7	0,4	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	24 267	23 949	23 285	24 868	25 722	26 569
Muutos %	-43,7	-1,3	-2,8	6,8	3,4	3,3

Kunnan tulovero

Kunnan tulovero (kunnallisvero) on perinteisesti ollut ylivoimaisesti Hattulan merkittävin tulonlähde. Vuonna 2022 kunnan tuloveroprosentti oli 20,75. Vuodelle 2023 tuloveroprosenttia leikattiin peräti 12,64 prosenttiyksikköä vuoden 2022 vastaavasta hyvinvointialueudistuksen vuoksi. Taustalla oli sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämistä vastaavien ja niiden kustannusten siirto kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirrettiin valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa.

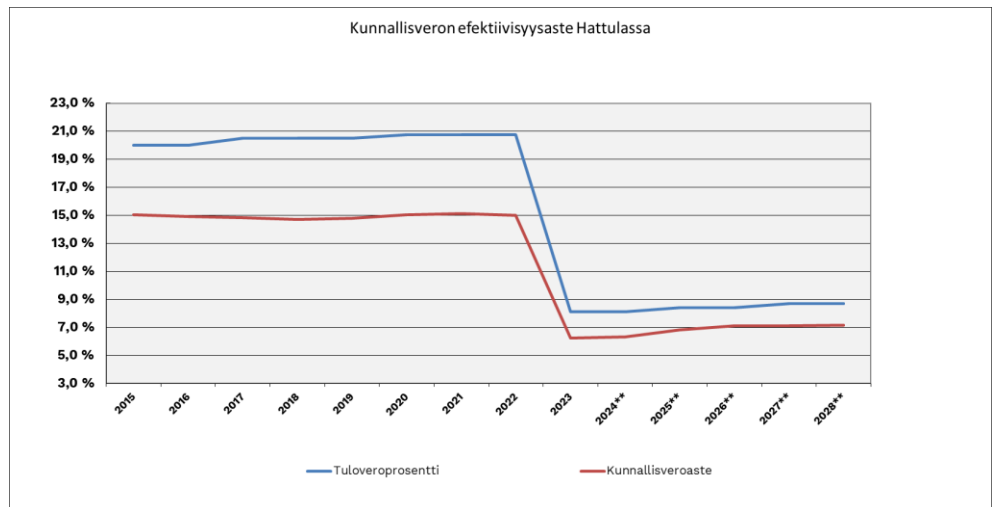
Hattulan tuloveroprosentti oli vuonna 2024 koko Kanta-Hämeen toiseksi pienin. Vuonna 2025 tuloveroprosentti on alueen toiseksi pienin. Tuloveroprosenttia nostettiin vuoden 2025 talousarvion laadinnan yhteydessä.

Kunta	Tuloveroprosentti		
	2024	2025	Muutos %-yks.
Kanta-Häme	8,36	8,46	0,10
Forssa	8,20	8,50	0,30
Hattula	8,10	8,40	0,30
Hausjärvi	8,90	9,30	0,40
Humppila	9,30	9,30	
Hämeenlinna	8,40	8,40	
Janakkala	8,40	8,70	0,30
Jokioinen	8,70	9,00	0,30
Loppi	8,90	8,90	
Riihimäki	7,90	7,90	
Tammela	8,60	8,60	
Ypäjä	9,30	9,30	

Hattulan vuoden 2026 talousarvio on laadittu siltä pohjalta, että kunnan tuloveroprosentti pysyy vuoden 2025 tasolla, 8,40 prosenttia. Vuodelle 2027 osalta näyttää siltä, että nykyisellä veroprosentilla tilikauden tulos olisi lievästi positiivinen, 0,2 miljoonaa euroa.

2024	2025	2026	2027	2028
8,1 %	8,4 %	8,4 %	8,4 %	8,4 %

Hyvinvointialuemuutoksen myötä kuntien veroprosentin ja efektiivisen kunnallisveroasteen erotus pieneni. Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) eivät vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Valtion päätösten myötä kunnallisveron efektiivisyys paranee entisestään vuonna 2025. Kuntaliiton laskelmien mukaan esitetyllä 8,4 %:n kunnallisverolla efektiivinen kunnallisveroaste vuonna 2026 olisi 7,11 %.



Kiinteistövero

Talousarvio 2026 on laadittu seuraavilla kiinteistöveroprosenteilla:

- yleinen rakennusten kiinteistöveroprosentti 1,30
- yleinen maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,30
- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,50
- muiden asuinrakennusten veroprosentti 1,60
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,00
- rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentti 3,00
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3,10

Yllä mainituilla kiinteistöveroprosenteille vuoden 2026 kiinteistöverotuotoiksi on arvioitu 3,32 milj. euroa.

Yhteisövero

Yhteisöverotuoton kehitys oli vuosina 2021–2022 erittäin myönteistä johtuen talouden myönteisestä kehityksestä. Vuonna 2023 Hattulan kunnan jako-osuus yhteisöveropotista kasvoi yli 100 % ja tämä näkyi myös kunnan saamassa yhteisöveropotissa. Yhteisöveron jako-osuus on Hattulan osalta poikkeuksellisen suuri vielä vuonna 2024, mutta se palaa alemmalle tasolle vuodesta 2025 lähtien. Tämän vuoksi vuoden 2025 yhteisöveroennuste on kunnan osalta lähes 1 milj. euroa pienempi kuin vuoden 2024 arvio. Vuodesta 2026 yhteisöveron-tuotto näyttäisi lähtevän jälleen kasvuun.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisista perusteista ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Järjestelmää täydentää talousvaikeuksissa oleville kunnille tarkoitettu harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus, joka rahoitetaan valtionosuusjärjestelmän sisästä. Lisäksi kunkin kunnan valtionosuuksia tasataan verotulojen perusteella. Valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisena osana toimii ns. ylläpitäjäjärjestelmä, jossa lukioiden, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun rahoitus menee suoraan opetuksen järjestäjälle oppilasmäärien mukaisena.

Vuonna 2023 valtionosuusjärjestelmä mullistui, kun sosiaali- ja terveyspalvelut poistuvat kuntien taloudesta ja järjestäminen ja kustannukset siirtyivät hyvinvointialueille. Uudistus muutti kuntien rahoitusjärjestelmän totaalisesti, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirrettiin hyvinvointialueiden rahoittamiseen.

Valtionosuusjärjestelmään lisättiin toistaiseksi pysyvänä sote-kustannusten ja tulojen siirrosta johtuvan muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus.

Nämä erät lasketaan osana peruspalvelujen valtionosuutta. Koko maan tasolla vaikutus kuntiin on kustannusneutraali, mutta yksittäisellä kunnalla nämä sote-erät voivat olla tärkeimmässä roolissa valtionosuuksien tason kannalta.

Työvoimapalveluiden sekä eräiden kotoutumispalveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille vuodesta 2025 uudet valtionosuustehtävät. Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyy nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta, joka korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä.

Vuoden 2026 valtionosuuksien kokonaissumma on Kuntaliiton ja VM:n ennakkolisten laskelmien mukaan noin 4,0 miljardia euroa, mikä on noin 177 miljoonaa euroa (4,4 %) enemmän kuin vuonna 2025. Kuitenkin 159 kunnalla valtionosuudet laskevat edellisvuoteen verrattuna johtuen pääasiassa verotuloihin perustuvan tasauksen pienenemisestä, väestörakenteen muutoksista tai sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasausten heikentymisestä. Valtionosuuksiin sisältyvää verotuloihin perustuvaa tasausta on tarkennettu Verohallinnon 29.9.2025 ennakkotietojen mukaiseksi. Tasaus muuttuu lopullisesti vasta vuoden 2024 verotuksen valmistuttua, ja sen vaikutukset kuntakohtaisesti valtionosuuksiin voivat edelleen elää loppuvuoden aikana. Opetus- ja kulttuuritoimen

valtionosuus (OKM-vos) on laskettu budjettiesityksen 22.9.2025 mukaisilla yksikköhinnoilla. Uudistuksen myötä pienten lukioiden automaattinen lisärahoitus poistuu, ja korotusta saa jatkossa vain syrjäiseksi määrittyvä kunta. Lisäksi lukio-rahoitus muuttuu eräissä kuntaliitoskunnissa, joissa on ollut useampi pieni lukio. Toisen asteen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskelijamäärät vaikuttavat merkittävästi kunnan saamaan rahoitukseen.

Valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö tekevät lopullisen päätöksen vuoden 2026 maksettavista valtionosuuksista joulukuussa 2025.

Valtiovarainministeriön valmisteleva kuntien valtionosuuksiuudistus, jonka oli tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta, on siirtynyt vuodelle eteenpäin. Uudistuksen tavoitteena on päivittää kuntien rahoitusjärjestelmä vastaamaan sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta, ja se tulee muuttamaan valtionosuuksien jakautumista kuntien välillä.

Talousarvion valtionosuusarviot perustuvat valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaisemaan ennakkolliseen valtionosuuslaskelmaan sekä Kuntaliiton 9.10.2025 päivittämiin tasaus- ja valtionosuuslaskelmiin, joissa on huomioitu tuoreimmat verotustiedot ja budjettiesityksen mukaiset laskentatekijät.

Alustavien laskelmien mukaan Hattulan kunnan peruspalvelujen valtionosuus on 4,0 miljoonaa euroa. Opetuksen ja kulttuurin valtionosuuden osalta Hattulan kunta on nettomaksaja, jonka valtionosuuden miinuseräksi arvioidaan -2,0 milj. euroa. Näin ollen valtionosuuden netto 2026 on 2,0 miljoonaa euroa. Verotulomenetyksen korvaus on 0,6 milj. euroa.

Vuonna 2026 Hattulan saamat valtionosuuksien odotetaan kasvavan vain 0,15 miljoonaa euroa.

Rahoitustuotot- ja kulut

Kunnan korkotuotoista valtaosa kertyy HS Veden maksamista koroista, jotka ovat suuruudeltaan noin 200 000 euroa / vuosi.

Korkokustannukset ovat puolestaan merkittävä kuluerä. Vuodelle 2026 on budjetoitu yhteensä 0,85 milj. euron korkokustannukset. Suunnitelmavuosina korkokustannusten ei ennakoida merkittävästi kasvavan. Vuonna 2024 toteutetut/toteutettavat korkosuojaustoimenpiteet ovat selvästi pienentäneen lähi-vuosien korkoriskiä.

Poistot ja arvonalentumiset

Poistojen kautta investointimenot jaksotetaan hyödykkeen käyttövuosille. Poistoajoissa noudatetaan kunnanvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Kunnan vuosittaisten poistojen määrä vuonna 2026 on noin 2,4 milj. euroa. Vuosina 2026–2028 poistot kuitenkin kasvavat investointitason noustessa.

Hyvinvointialueen palveluverkkoratkaisujen sekä kunnan kouluverkkopäätösten myötä saattaa eteen tulla tilanteita, että kunnan kiinteistöomaisuutta joudutaan alaskirjaamaan tai poistosuunnitelmia joudutaan nopeuttamaan.

Satunnaiset erät

Taloussuunnitelma ei pidä sisällään satunnaiseriä.

Tuloslaskelma (ulkoiset erät, 1 000€)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026 KJ esitys	SV 2027	SV 2028
Myyntituotot	807	804	724	724	724
Maksutuotot	765	705	667	667	667
Tuet ja avustukset	696	337	363	363	363
Muut toimintatuotot	1 448	1 441	851	851	851
TOIMINTATUOTOT	3 716	3 287	2 605	2 605	2 605
Henkilöstökulut	-16 333	-17 001	-16 409	-16 611	-16 411
Palvelujen ostot	-7 083	-7 652	-7 849	-7 507	-7 246
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 649	-2 846	-2 684	-2 684	-2 684
Avustukset	-932	-1 270	-1 397	-1 397	-1 397
Muut toimintakulut	-594	-618	-524	-524	-524
TOIMINTAKULUT	-27 591	-29 387	-28 863	-28 723	-28 262
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-23 875	-26 100	-26 258	-26 118	-25 657
Verotulot	23 949	24 182	24 867	25 722	26 568
Valtionosuudet	3 907	2 581	2 740	3 228	3 228
Rahoitustuotot ja -kulut	-589	-614	-613	-613	-613
VUOSIKATE	3 392	49	736	2 218	3 525
Poistot ja arvonalentumiset	-1 966	-2 070	-2 386	-1 966	-1 966
TILIKAUDEN TULOS	1 426	-2 021	-1 650	252	1 559
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	1 426	-2 021	-1 650	252	1 559

Seuraavassa kuvassa esitetään, kuinka tulos jakautuu organisaatiossa. Palvelu-organisaation kolmen toimialueen lisäksi kuntakokonaisuus sisältää rahoituksen. Rahoitus kerää kaikki kunnan verotulot ja valtionosuudet sekä rahoituserät.

Tuloslaskelma toimialueittain (ulkoiset ja sisäiset erät, 1 000€)

	Hallinnon- toimiala	Elinvoima- toimiala	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	Rahoitus	Yhteensä
Myyntituotot	18	2 581	324	0	2 923
Maksutuotot	0	207	460	0	667
Tuet ja avustukset	98	80	185	0	363
Muut toimintatuotot	212	4 502	72	0	4 786
TOIMINTATUOTOT	328	7 369	1 041	0	8 739
Henkilöstökulut	-732	-3 635	-12 043	0	-16 409
Palvelujen ostot	-860	-4 708	-4 480	0	-10 048
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34	-2 356	-294	0	-2 684
Avustukset	0	-717	-679	0	-1 397
Muut toimintakulut	-203	-579	-3 672	0	-4 454
TOIMINTAKULUT	-1 830	-11 995	-21 168	0	-34 992
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 501	-4 625	-20 127	0	-26 254
Verotulot	0	0	0	24 867	24 867
Valtionosuudet	0	0	0	2 740	2 740
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-614	-614
VUOSIKATE	-1 501	-4 625	-20 127	26 993	740
Poistot ja arvonalentumiset	-4	-2 344	-38	0	-2 386
TILIKAUDEN TULOS	-1 505	-6 969	-20 165	26 993	-1 647
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1 505	-6 969	-20 165	26 993	-1 647

Toimintakate

Kunnan tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2026 talousarvion mukainen toimintakate on noin 26,258 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnan verotuloilla ja valtionosuuksilla on merkittävä osuus toiminnan rahoituksessa.

Vuosikate

Kunnan tuloslaskelman välituloksena esitettävä vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteen tulisi kattaa ainakin nettoinvestoinnit ja pitkällä aikavälillä lisäksi lainanlyhennykset. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus olisi riittävä.

Tuloslaskelman vuosikate on noin 0,7 milj. euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että vuosikate ei lähimainkaan kata poistoja. Kunta ei siis omalla tulorahoituksellaan pysty kattamaan omaisuuden kulumisen vuoksi tarvittavia investointeja.

Suunnitelman mukaiset poistot

Poistoina esitetään kaikki suunnitelman mukaiset poistot pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista. Määrältään ne ovat vuoden 2026 talousarvioissa noin 2,4 miljoonaa euroa. Korkea investointitaso tulee asettamaan taloussuunnitelmavuosille paineita ylläpitää vahvaa vuosikatetta.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Hattulan kunnan tilikauden tulos on negatiivinen 1,6 milj. euroa.

Taseeseen kertynyt kumulatiivinen yli-/ alijäämä

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä Hattulan kunnalla on kertynyttä ylijäämää 12,4 miljoonaa euroa. Kumulatiivisen ylijäämän arvioidaan laskevan 9,7 miljoonaa euroon vuodelle 2026.

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Taloussuunnitelma on tässä laskelmassa ole kuntalain mukainen, koska on kumulatiivisesti ylijäämäinen.

6 Investointiosa

Valtuusto päättää investointiosan määrärahojen käytöstä toimielimittäin ja hankeryhmittäin. Investointiosaan kirjataan yli 10 000 euron hankkeet poistosuunnitelman mukaan. Investointiosassa esitetään investointimenojen lisäksi investointien rahoitusosuudet (valtionosuudet ja -avustukset).

Vuonna 2022 valmistuneen uuden kouluinvestoinnin jälkeen on kunnan vuosien 2023–2024 investointitaso jäänyt hyvin maltilliseksi. Vuonna 2026 investointitahti hieman kiihtyy koulukampuksen toisen vaiheen edetessä. Toiseen vaiheeseen on varattu yhteensä 11,3 milj. euroa, joka jakautuu vuodelle 2026 4,8 milj. euroa ja vuodelle 2027 6,5 milj. euroa.

Kunnallistekniikan saneeraamiseen ja yleisiin alueisiin investoidaan noin 1,3 milj. euroa

Kiinteistöjen pienempiin peruskorjausinvestointeihin on varattu noin 0,5 milj. euroa. Tämä sisältää vuoden 2026 osalta mm. kirjaston työllisyyspalveluiden tilojen ja Katariinankulman liikunta- ja nuorisotoimen tilojen muutostöitä, Vierotie 16 lämmitysmuodon muutoksen ja Nihattulan pihakoulun katon uusimisen.

Vuonna 2027 investointitahti kiihtyy entisestään ja kunnan bruttoinvestoinnit nousevat lähes 8 milj. euroon. Tällä on suoria vaikutuksia kunnan korkokustannuksiin, poistotasojen kasvuun sekä rahoitustarpeeseen.

Suunnitelmavuosilla pääpaino on palveluverkkouudistuksen eteenpäinviemisessä. Pekolan suunnan koulu on kyläkouluista ensimmäisenä vuorossa, minkä jälkeen investointisuunnitelman loppupuolella aletaan suunnitella Nihattulan ja Lepaan koulujen investointeja.

Energiatehokkuutta puolestaan parannetaan mm. katuvalojen vaihtamisella led-lamppuihin vuosina 2026–2028.

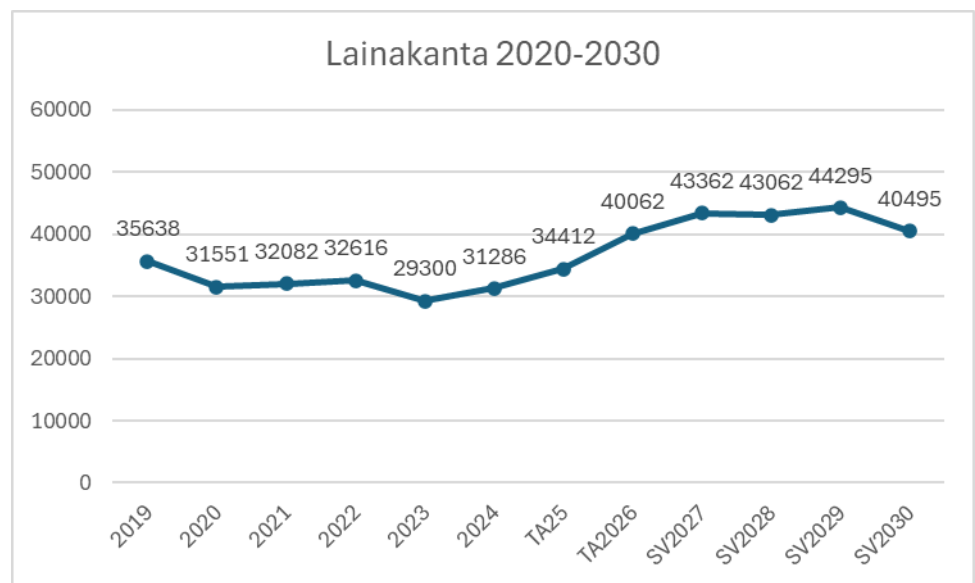
Investointisuunnitelma 2026-2030						
MAA- JA VESIALUEET		TA2026	SV2027	SV2028	SV2029	SV2030
Kunnanhallitus						
Maanhankintamenot		-300 000	-50 000	-50 000	-100 000	-50 000
Maanmyyntitulot		150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
MAA- JA VESIALUEET YHTEENSÄ		-150 000	100 000	100 000	50 000	100 000
TALONRAKENNUSINVESTOINNIT	<i>Hanke yhteensä</i>	TA2026	2027	2028	2029	2030
Elinvoimatoimiala						
Uudisrakentaminen (kohteittain)						
Parolan kampus, vaihe II (sis. hankekulut + purkutyöt)	-11 350 000	-4 850 000	-6 500 000			
Lepaan koulu						
Pekolan suunnan koulu (sis. vanhan koulun purkutyöt)	-6 800 000		-1 500 000	-5 000 000	-300 000	
Nihattulan koulu						
Saneeraus						
Pappilanniemi, ylläpitosaneeraus	-800 000		-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Kiinteistöohjelman mukaiset + (force major) investointiluonteiset korjaukset yht.	-1 800 000	-200 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
Parolan kampus, C-rakennus, vesikaton uusinta		-300 000				
Työllisyyspalveluiden tilat kirjastolla	-50 000	-50 000				
Liikunta- ja nuorisotoimen tilat Katariinankulmassa	-50 000	-50 000				
Viertotie 16, lämmitysmuodon muutos	-20 000	-20 000				
Nihattulan vanhan koulun (kylätalo) katon uusinta		-150 000				
TALONRAKENNUS YHTEENSÄ	-21 320 000	-5 620 000	-8 600 000	-5 600 000	-900 000	-600 000
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET (merkittävimmät kohteet eriteltyinä)	<i>Hanke yhteensä</i>	TA2026	2027	2028	2029	2030
Elinvoimatoimiala						
Kunnallistekniikan uudisrakentaminen						
Pelto-Orvokin kaava-alueen kunnallistekniikka			-150 000			
Poransaaren kaava-alueen kunnallistekniikka		-50 000				
Hattulan kunnan osallistava budjetointi		-20 000				
Saneeraus						
Katualueiden vuosikorjaukset		-80 000	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Hulevesiojitus	-100 000	-50 000	-50 000			
Katualueiden saneeraus vesihuoltoinvestointien yhteydessä (Parolantie, Viertotie, Urheilukentäntie & Punojantie)		-400 000				
Katuväläistuksen uudistaminen led-valoiksi ja hoitourakka	-85 000	-55 000	-15 000	-15 000		
Mierolan vanhan sillan korjaus		-425 000				
Parolan ylikulkusillan korjaus	-460 000		-20 000	-440 000		
Hattulantien päällystyskorjaukset	-160 000	-80 000	-80 000			
Terätien korjaukset		-40 000				
Vähänummentien asfaltointi		-40 000				
Kanungin ja Kotirinteen kadut		-40 000				
Yleiset alueet						
Liikuntapaikat, pyörätiet, puistot yms.		-60 000	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Keskuskentän jääkiekkokaukalo		-50 000				
Laiturivenepaikkojen lisäys			-60 000			
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET YHTEENSÄ	Menot	-1 390 000	-515 000	-595 000	-140 000	-140 000
	Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
KONEET JA KALUSTO		TA2026	2027	2028	2029	2030
Elinvoimatoimiala						
Varikon kalustoinvestoinnit		-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Monipalveluauto (kirjastoauton korvaaja)		-90 000				
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala						
Parolan kampus, vaihe II -kalustus			-300 000			
Pekolan suunnan koulun kalustus				-150 000		
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ	-790 000	-140 000	-350 000	-200 000	-50 000	-50 000
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		TA2026	2027	2028	2029	2030
Elinvoimatoimiala						
Tietokoneohjelmistot						
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	-270 000	-50 000	-90 000	-70 000	-40 000	-20 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
Investointimenot	-25 710 000	-7 500 000	-9 605 000	-6 515 000	-1 230 000	-860 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Myyntituotot	750 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Nettomenot	-24 960 000	-7 350 000	-9 455 000	-6 365 000	-1 080 000	-710 000

7 Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoitusosassa osoitetaan, miten kunnan menot (käyttötalous ja investoinnit) rahoitetaan. Sen avulla kootaan tulorahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen kassavirrat yhteen laskelmaan. Kunnan toiminnan häiriötön jatkuminen edellyttää, että rahan lähteiden on katettava rahan käyttö. Jos tulorahoitus ei riitä menoihin, kunnan on rahoitusosassa osoitettava tarvittava rahoitus. Kunta voi kattaa rahoitusvajettaan vieraalla pääomalla tai vapauttamalla pysyviin vastaaviin sitoutunutta pääomaa.

Kunnan rahoituksessa on varmistettava maksuvalmiuden riittävyys. Talouden vakauteen vaikuttavat olennaisesti myös kunnan tekemät sitoumukset ja vastuut. Sitoumusten ja vastuiden osalta tulee huomioida, että takauksiin, lainanantoon ja muihin pääomasijoituksiin saattaa sisältyä huomattavia riskejä.

Hattulan kunnan lainamäärä on viime vuosina kehittynyt maltillisesti, ja peruskunnan (ilman tytäryhtiöitä) lainamäärä oli vuoden 2023 lopussa pienempi kuin 31.12.2020. Vuodesta 2026 lainakanta kääntyy nousuun investointien lisääntymisessä.



Taloussuunnitelman perusteella kunnan velkamäärä kasvaa ja vuoden 2028 jälkeen kunnalla arvioidaan olevan noin 10 milj. euroa enemmän lainaa kuin vuoden 2023 lopussa.

RAHOITUSLASKELMA					
1000 euroa					
	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Toiminnan rahavirta					
VUOSIKATE	3397	-36	736	2600	3919
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-210	-200	-150	-200	-200
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1821	-2675	-7350	-8005	-6515
Rahoitusosuudet investointimenoihin	80	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	277	400	300	300	300
Toiminnan ja investointien rahavirta	1723	-2511	-6464	-5305	-2496
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset			0		
Antolainasaamisten vähennykset		40	0		
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6500	5750	9250	7100	3500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3140	-3200	-3200	-3800	-3800
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4000				1000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	25				
Rahoituksen rahavirta	-615	2550	6050	3300	700

8 Konserniyhteisöt

8.1 Hattula-Kiinteistöt Oy

Yleinen kuvaus

Hattula-Kiinteistöt Oy on Hattulan kunnan 100 prosenttisesti omistama kiinteistöyhtiö. Yhtiö on perustettu 28.5.1999 ja rekisteröity 31.12.1999.

Yhtiön toimialana on Hattulan kunnan alueella tapahtuva asuntojen hankkiminen, omistaminen ja vuokralle antaminen ja tätä tarkoitusta varten asuinhuoneistojen hallintaan oikeuttavien asunto-osakeyhtiön ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden, kiinteistöjen sekä muiden asuntojen omistaminen ja hallinta. Tarkoituksenaan toteuttamiseksi yhtiö voi toimia rakennuttajana. Yhtiö voi tarjota kiinteistöjen isännöinti-, hoito- ja huoltopalveluja.

Yhtiö noudattaa toiminnassaan osakeyhtiölain määräyksiä.

Kiinteistöt

Yhtiö omistaa 22 taloyhteisöä ja terveysaseman. Taloyhteisöissä on yhteensä 33 asuinrakennusta. Näistä 10 on kerrostalorakennusta ja 23 rivitaloa. Näissä on yhteensä 297 asuntoa ja huoneistojen yhteispinta-ala on noin 14 940 m². Kiinteistöistä osa on luokiteltu luokkaan ”purettavat tai muuten hävitettävät” kiinteistöstrategian mukaan. Vuoden 2025 aikana asuinkiinteistöille on tehty skenaariolaskenta, minkä pohjalta arvioidaan kiinteistöjen tilanne tarkemmin. Uudishankkeen hankesuunnittelutyö on tällä hetkellä jäädytetty.

Vanhainkodontie 4 C on päätetty ajaa alas aiemman hallituksen päätöksen mukaisesti. Huoneistojen määrä vähenee 10 huoneistoa ja yhteispinta-ala 330 neliömetriä.

Kiinteistöistä 6 on omalla tontilla ja 16 vuokratontilla.

Yhtiöittämissä taustaa

Hattula-Kiinteistöt Oy:n (”Jakautuva Yhtiö”) on tarkoitus vuonna 2025 hyväksyä jakautumissuunnitelma, jonka mukaisesti Hattula-Kiinteistöt Oy jakautuu perustamalla kaksi (2) uutta vastaanottavaa osakeyhtiötä (”Vastaanottavat Yhtiöt”). Jakautuminen toteutetaan kokonaisjakautumisena, ja sen seurauksena Hattula-Kiinteistöt Oy purkautuu selvitysmenettelyttä.

Jakautumisessa noudatetaan osakeyhtiölain 17 luvun, tuloverolain 28 §:n ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 c §:n säännöksiä. Kaikki Jakautuvan Yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä jakautumisessa syntyville uusille yhtiöille Jakautuvan Yhtiön osakkeenomistajien saadessa vastikkeena uusien yhtiöiden osakkeita omistustensa mukaisessa suhteessa.

Hattula-Kiinteistöt Oy on tarkoitus jakaa Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:ksi ja Hattulan Asunnot Oy:ksi.

Jakautuvan Yhtiön varat, velat, varaukset ja oma pääoma ehdotetaan jaettaviksi Vastaanottavien Yhtiöiden kesken siten, että Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:lle siirtyy jakautuvan yhtiön terveysasemaan liittyvä toiminta, tähän toimintaan liittyvät sopimukset ja muuta aineellista ja aineetonta omaisuutta sekä lyhytaikaiset saatavat, velat sekä rahoitusomaisuus.

Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:ön siirtyy myös Parolan paloasema (kiinteistö-tunnus 82-403-3-108).

Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:lle siirtyy vuokraoikeus (82-416-9-85-L1) ja tähän vuokraoikeudella sijaitsevaan rakennukseen (terveysasema) kohdistuva laina FI63 5680 0081 7251 33, lainapääomaltaan 2.9.2025 mukaisessa tilanteessa 3.080.000 euroa. Edelleen Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:lle siirtyy edellä mainitun velan vakuudeksi annettu omavelkainen takaus.

Hattulan Asunnot Oy:lle siirtyy jakautuvan yhtiön varke -rajoituksen alaiset vuokra-asuntokohteet, henkilöstö (2kpl), sopimukset ja muuta aineellista ja aineetonta omaisuutta sekä lyhytaikaiset saatavat, velat sekä rahoitusomaisuus. Hattulan Asunnot Oy:lle siirtyy kaikki muut Yhtiön rakennukset, ja niihin kohdistuvat velat vakuuksineen sekä takaukset lukuun ottamatta edellä mainittua terveysaseman vuokraoikeutta 82-416-9-85-L1 ja tähän vuokraoikeuteen kohdistuvaa lainaa FI63 5680 0081 7251 33.

Selvyyden vuoksi todetaan, että siltä osin kuin nykytilanteessa hallintolaina kohdistuu sekä Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:lle siirtyvään ja Hattulan Asunnot Oy:lle siirtyvään omaisuuteen, siirtyy velka Hattulan Asunnot Oy:lle ja Hattulan Kunnan Kiinteistöt Oy:n ja Hattulan Asunnot Oy:n välille laaditaan keskinäinen velkasuhde.

Mikäli ennen jakautumisen täytäntöönpanoa Jakautuvalle yhtiölle muodostuu uutta velkaa, siirtyy tämä velka vakuuksineen Hattulan Asunnot Oy:lle.

Prosessista

Ensivaiheessa Hattula-Kunnan Kiinteistöt Oy:n hallitus allekirjoittaa jakautumissuunnitelman. Jakautumisesta päätetään myöhemmin vuonna 2025 yhtiön yhtiökokouksessa. Suunnitelma on, että jakautuminen täytäntöön saatetaan keväällä 2026, jolloin jakautuva yhtiö purkautuu ja varat ja velat siirtyvät yllä mainituin periaattein jakautumisessa perustettaviin uusiin yhtiöihin.

Talous

	TA2026	1.1.-31.8.2025	2024	2023
Liikevaihto	2 312 384	1 685 245	2 425 161	2 374 241
Käyttöaste (%)	2) 97,0 %	1) 96,7 %	96,7 %	96,1 %
Poistot	3) 518 627	372 347	605 022	623 992
Tilikauden tulos ennen tp. siirtoja ja veroja	-12 431	181 194	7 652	-61 697
Taseen loppusumma	4) 10 517 026	10 602 108	11 019 800	11 271 186
Pitkäaikainen vieras pääoma	6 741 772	7 531 438	7 534 949	7 995 598
Liikevoitto %	22 %	17,4 %	13,5 %	9,65 %
Quick ratio	0,2	0,5	0,2	0,1

- 1) käyttöaste keskiarvo, yhtiön käyttöastetavoite määritetty erikseen
- 2) arvio käyttöastekeskiarvosta TA2026
- 3) terveysasema mukana
- 4) nykytilanteen mukaisen lainakannan ja arvion pohjalta

Talouteen vaikuttavat asiat

Terveysaseman vuokra ei kata vuonna 2025 sen vuosittaisia lainamenoja. Tämä on aiheuttanut kunnalle taloudellisia järjestelyjä. Jotta yhtiö saavuttaisi taloudellisen nolatilanteen, lainoja on tarkoitus järjestellä uudelleen. Terveysaseman käyttäjätahona toimii vuokrasopimuksella hyvinvointialue tilikaudesta 2023 alkaen. Kunnan kanssa yhteisen yhtiöittämisprosessin osana on myös terveysasema. Näiden syiden vuoksi terveysaseman myyntitoimenpiteet ovat tällä hetkellä jäädytettyinä.

Tilikaudella 2026 vesimaksu (litraa/henkilö/kuukausi) tulee olemaan 27 euroa kohteissa, joissa ei ole huoneistokohtaista vesimittaria. Tällä hetkellä vesimittarit on asennettu kaikkiin kiinteistöihin, joihin tämä teknisesti on mahdollisesti. Vesimittarit ja niiden perusteella tapahtuva laskutus on käytössä kolmessa kiinteistössä.

Toiminnalliset tavoitteet

- Asumispalvelujen tuottaminen ja kehittäminen vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Asiakastyytyväisyyden parantaminen (NPS-suosittelemisindeksi). Asukasvaihtuvuuden syiden seuraaminen ja vaihtuvuuden vähentämiseen pyrkiminen.
- Vuokra-asuntojen ja kiinteistöjen kunnossapidolla parannetaan asuntojen kiinnostavuutta sekä asumisturvallisuutta ja -viihtyisyyttä.
- Yhtiö raportoi liiketoiminnan tavoitteiden toteutumisesta sekä arvioi tulevaa kehitystä ja riskejä kunnalle väli- ja tilinpäätösajankohtina.
- Kuukausittainen talous- ja toimintaseuranta yhtiössä ja raportointi yhtiön hallitukselle.

Taloudelliset tavoitteet

- Vuokra-asuntojen käyttöastetavoite 96 %.
- Vuokrahintatason ylläpitäminen alueellisesti kilpailukykyisenä. Energiatehokkuuden ja veden kulutuksen seuranta.
- Yhtiön talouden tervehtyttämistä pitkällä tähtäimellä yhtiön strategian pohjalta. Seurataan taloudellista tilannetta taloudellisten mittareiden avulla mm. käyttöaste, maksuvalmiuden parantaminen ja velkaantuneisuusasteen pienentäminen. Tulojen tulee kattaa kokonaisuudet ja rahoitusaseman on oltava keskeisellä pohjalla.
- Talojen kunnossapito- ja peruskorjaussuunnitelmat ja näiden toteutukset kunkin talon strategian mukaisesti. Kiinteistöjen kunnossapitotilannetta seurataan tarvesuunnitelman avulla.

Strategiset tavoitteet

- Yhtiön strategian päivittäminen, asuntopoliittinen ohjelma sekä kunnan strategia huomioiden. Yhtiön strategian vahvistaminen kunnalla.
- Kiinteistöjen salkutuksen pohjalta pitkän tähtäimen suunnitelman tekeminen. Mahdollisesti purettavien tai myytävien kohteiden jatkoselvitys ja purkuavustusten hakeminen tai kohteen myyntiin asettaminen. Kehitettävien kiinteistöjen osalta PTS-suunnitelmien (pitkän tähtäimen suunnitelma) tekeminen.
- Liiketoimintasuunnitelman laatiminen

8.2 Keskeiset kuntayhtymät

Hämeen Maakuntaliitto
Koulutuskuntayhtymä Tavastia
Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä Tavastia

8.3 Muut osakkuusyhteisöt

HAMK Oy, Hämeen ammattikorkeakoulu
Hämeenlinnan Jäähalli Oy
Kunta-asunnot Oy
Kuntarahoitus Oyj
Tuomi Logistiikka Oy
Hattulan Katariina As Oy
Mervenrinne As Oy
Sarastia Oy
Kiertokapula Oy
Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy
Kuntien Tiera Oy
Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy

